

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

БОТВИНЕНКО БОГДАН ПАВЛОВИЧ

Допускається до захисту:
завідувач кафедри
підприємництва, корпоративної та
просторової економіки
канд.екон.наук, доцент
Олександр ТРЕГУБОВ
« ____ » _____ 2022 р.

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ВІННИЦЬКИЙ
ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»)**

Спеціальність 051 Економіка
ОП «Економіка підприємства»

Кваліфікаційна (магістерська) робота

Науковий керівник:
О.Л. Андронік, доцент кафедри
підприємництва, корпоративної та
просторової економіки,
к.е.н., доцент

(підпис)

Оцінка: ____ / ____ / ____
(бали/за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)
Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2022

АНОТАЦІЯ

Ботвиненко Б.П. Управління фінансовими результатами діяльності підприємства (на прикладі ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат»). Спеціальність 051 Економіка, Освітня програма «Економіка підприємства». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2022.

У кваліфікаційній роботі проведено теоретичний аналіз засад управління фінансовими результатами діяльності підприємства. Проведено аналіз господарської діяльності ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат». Дана оцінка системи управління фінансовими результатами підприємства. Сформовано стратегію управління фінансовими результатами, побудовано економіко-математичну модель управління прибутком підприємства.

Ключові слова: фінансовий результат, прибуток, ефективність діяльності, рентабельність, господарська діяльність, управління.

Табл. 12. Рис. 17. Библиограф.: 55 найм.

- **Botvinenko B.P.** Management of financial results of the enterprise (on the example of PJSC «Vinnytsia Oil and Fat Plant»). Specialty 051 Economics, Programme «Economics of Enterprise». Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2022.

In the qualification work, a theoretical analysis of the principles of managing the financial results of the enterprise was carried out. An analysis of the economic activity of PJSC "Vinnytsia oil and fat plant" was carried out. The evaluation of the system of managing financial results of the enterprise is given. A strategy for managing financial results was formed, and an economic-mathematical model of enterprise profit management was built.

Keywords: financial result, profit, efficiency of activity, profitability, economic activity, management.

Tabl. 12. Fig. 17. Bibliography: 55 items.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Економічна сутність та джерела формування фінансових результатів діяльності підприємства	7
1.2. Система управління фінансовими ресурсами підприємства.....	17
1.3. Методичні підходи при оцінці ефективності управління фінансовими результатами підприємства	26
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ».....	35
2.1. Аналіз господарської діяльності підприємства	35
2.2. Аналіз структури активів та пасивів підприємства	42
2.3. Оцінка системи управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	49
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»	58
3.1. Формування стратегії управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	58
3.2. Розробка економіко-математичної моделі управління фінансовими результатами підприємства	69
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах кожне підприємство оцінює свою діяльність за фінансовими результатами. Фінансові показники відображають ефективність роботи підприємства та його прибуток, що є головною метою діяльності будь-якого підприємства. У здійсненні виробничо-фінансової діяльності підприємств задіяно велику кількість взаємопов'язаних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Тому, дослідження способів визначення та удосконалення фінансових результатів, взаємодії з іншими економічними показниками для формування передумов зростання конкурентоспроможності та прибутковості підприємства, забезпечення стабільного розвитку господарської діяльності впродовж багатьох років визначають важливу наукову та практичну роль у вивченні цього питання.

Фінансові результати діяльності підприємства являють собою важливу фінансову характеристику ефективності виконання поставлених цілей і пріоритетів та виступає відображенням ефективності обраної економічної моделі господарювання, використання якої сприяє вирішенню поставлених стратегічних і поточних завдань, та направлене на мінімізацію витрат. Впровадження ефективного механізму управління фінансовими результатами діяльності підприємства відіграють суттєву роль у процвітанні підприємства і збалансованому забезпеченні інтересів його власників, персоналу та держави.

Теоретичні та практичні аспекти визначення та управління фінансовими результатами діяльності підприємства, представлені в роботах таких українських вчених, як: Мочерного С.В., Кравченко О.А., Ільницького В.В., Ульяновського О.І., Сидори Т.Ю., Пилипенка С.М., Явдак М.Ю., Косянчук Т.Ф., Богацької Н.М., Тарасюка Г.М., Пенчука Г.С., Івченко Є.І, Карпенка Є.А., Гречухіна А.С., Гречко А.В., Любимова М.О., Сакун Л.М., Галкіної Ю.Г., Олексюка О.І., Кузьміної О.Є., Трут О. О. та інших.

Метою роботи полягає у розробці рекомендацій щодо вдосконалення управління фінансовим результатом діяльності підприємства, а також формування стратегії управління фінансовими результатами.

Для досягнення мети, були окреслені наступні **завдання**:

- дослідити економічну сутність та джерела формування фінансових результатів діяльності підприємства;
- розглянути сутність управління фінансовими результатами діяльності підприємства;
- визначити механізм формування фінансових результатів підприємства;
- проаналізувати господарську діяльність ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»;
- провести оцінку системи управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»;
- провести аналіз структури активів та пасивів підприємства;
- запропонувати економіко-математичну модель управління прибутком підприємства;
- сформувати та обґрунтувати стратегію управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Об'єктом дослідження є процеси управління фінансовим результатом діяльності підприємства.

Предметом дослідження виступають механізми формування та управління фінансовим результатом діяльності підприємства.

Методи дослідження та обробки інформації. Для вирішення поставлених задач застосовувались загальнонаукові методи дослідження: логічного аналізу (при визначенні проблем і напрямків удосконалення управління фінансовим результатом діяльності підприємства); економіко-статистичні методи збору й обробки інформації (при аналізі ефективності управління фінансовими результатами діяльності підприємства); наукової абстракції, індукції, дедукції (при дослідженні сутності фінансових результатів як економічної категорії);

методи наукового пізнання економічних явищ (при уточненні оцінки доходів та витрат) та ін

Інформаційною базою дослідження є періодичні та монографічні видання, вітчизняних та зарубіжних дослідників з об'єкту дослідження, фінансова звітність ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2017 – 2020 рр.

Наукова новизна дослідження. У магістерській роботі розроблено стратегію управління фінансовими результатами ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» використання елементів якої у поєднанні з економіко-математичним моделюванням дозволить забезпечити ефективне управління фінансовим результатом підприємства.

Практичне значення одержаних результатів проведеного дослідження полягає в тому, що надані рекомендацію по механізму управління фінансовим результатом діяльності підприємства дозволяють удосконалити процес управління фінансовими результатами.

Апробація результатів дослідження. Результати викладені у магістерській роботі доповідались на 22-й Міжнародній науковій конференції студентів та молодих вчених «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання» 02 грудня 2022 року в м. Вінниця. Тема дослідження «Управління фінансовими результатами діяльності підприємства».

Структура роботи: загальний обсяг роботи викладено на 80 сторінках, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 12 таблиць, 17 рисунків, 55 використаних літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність та джерела формування фінансових результатів діяльності підприємства

В сучасних умовах кожне підприємство оцінює свою діяльність за фінансовими результатами. Фінансові показники відображають ефективність роботи підприємства та його прибуток, що є головною метою діяльності будь-якого підприємства. У здійсненні виробничо-фінансової діяльності підприємств задіяно велику кількість взаємопов'язаних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Тому, дослідження способів визначення та удосконалення фінансових результатів, взаємодії з іншими економічними показниками для формування передумов зростання конкурентоспроможності та прибутковості підприємства, забезпечення стабільного розвитку господарської діяльності впродовж багатьох років визначають важливу наукову та практичну роль у вивченні цього питання.

Фінансові ресурси є системоутворюючим чинником функціонування та розвитку підприємства, формують його ресурсний та економічний потенціал, що здатен забезпечувати безперервний процес виробництва та реалізацію продукції, виступає як джерело фінансування соціально-економічного розвитку і збільшення вартості підприємства на ринку. Від їх ефективного і раціонального формування та використання на мікрорівні залежить стабільність макроекономічних показників і економічне зростання в країні на основі розширених відтворень, усунення соціальних потреб суспільства.

За умов наявності фінансових криз і дефіциту оборотних активів наявність власних фінансових ресурсів і їх ефективне використання виступає як один з основних факторів розвитку підприємства, а ефективність господарської діяльності підприємства займає місце в безпосередній залежності від швидкості перетворення коштів, що вкладені в активи, у реальні грошові одиниці. Термін

«ресурси», походить від фр. «ressource», тобто має значення допоміжного засобу, як щось таке, що може бути у використанні (запаси, матеріали) і використовуватись на певні цілі.

В економічній науці ресурси поділяються на п'ять основні групи: природні; матеріальні; трудові; фінансові та інформаційні. Економічний термін «ресурси» має спектр певних особливостей: необхідність ресурсів пов'язані з процесами суспільного виробництва та формування споживчої вартості; склад ресурсів, їх динаміка залежить від рівня розвиненості продуктивних сил і виробничих відносин; використання будь - якого типу ресурсів зумовлює їх вартісне відтворення, коли ресурси з матеріальноуречевленої форми переходять у вартісну або фінансову.

Фінансові ресурси є матеріальним носієм фінансових відносин. Обсяги та ефективність виробництва обумовлюють їх розмір та склад. Водночас від рівня фінансових ресурсів виступає залежність у зростанні виробництва і соціально-економічний розвиток підприємств. Саме з цієї причини пошук джерел фінансового розвитку підприємств та забезпечення ефективнішого використання фінансових ресурсів мають важливе значення в роботі підприємства. Зростання фінансового результату дає можливість підприємству для самофінансування, розширення виробництва та зміцнення фінансових відносин з партнерами.

Існують різні погляди з приводу теоретичних та методичних основ та організаційних формувань фінансових результатів, але всі вони мають неоднозначність і потребують подальших вивчень. В економічній та науковій літературі немає єдиного підходу до визначення поняття кінцевого фінансового результату у діяльності підприємства, саме тому дослідження основних основ фінансових результатів є предметом вивчення багатьох дослідників. Розгляд значення поняття «фінансові результати» з точки зору різних учених наведено у табл. 1.1.

Автори, що розглядають економічну природу фінансових ресурсів підприємства можна умовно поділити на тих, що розглядають фінансові ресурси з погляду підприємства (на мікрорівні), і тих, які досліджують цю економічну

категорію оцінюючи зі сторони держави (на макро-рівні). Оскільки фінансові ресурси є складною і багаторівневою категорією, яка має різні форми прояву, і, як вважають деякі науковці, тому немає єдиного загальноприйнятого підходу щодо змісту та економічного визначення терміну «фінансові ресурси».

Таблиця 1.1 - Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «фінансовий результат»

Автор	Визначення поняття «фінансовий результат»	Ключові слова
Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шулепова	Приріст (зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворився у процесі його підприємницької діяльності за звітний період [13].	Приріст (зменшення) вартості власного капіталу
В.Н. Жуков	Зведеним (інтегруючим) показником, що характеризує фінансовий результат діяльності підприємства, є балансовий (валовий) прибуток або збиток [20].	Зведений (інтегруючий) показник
Н.І. Карпенко	Кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства виражається у показнику прибутку і збитку [24].	Кінцевий фінансовий результат діяльності
С.В. Мочерний	Грошова форма підсумків господарської діяльності організацій або їхніх підрозділів, виражена в прибутках або збитках [33].	Грошова форма підсумків господарської діяльності
В.А. Луговий	Балансовий прибуток (або збиток) підприємства, який складається з доходу (витрат) від реалізації готової продукції (робіт, послуг), доходу (витрат) від інших реалізацій і сум позареалізаційних доходів (витрат) [9]	Балансовий прибуток (або збиток) підприємства
Я.В. Лебедзевич	Кінцевий результат фінансово-господарської діяльності правильніше було б назвати не балансовим прибутком, а доходом по балансу (балансовим доходом), оскільки назва показника повинна відображати його економічну суть [30].	Дохід по балансу (балансовий дохід).
О.В. Калюга, Є.В. Калюга	Потік грошових коштів, що надходять у резерв держави, підприємства або окремої особи в процесі розподілу національного доходу [21].	Потік грошових коштів
К.Г. Воблий	Фінансовий результат за звітний період діяльності організації розглядають як різницю показника чистих активів на кінець і на початок періоду, скориговану на суми, вилучені або додані власниками [2].	Різниця показника чистих активів на кінець і на початок періоду, скоригована на суми, вилучені або додані власниками.

Продовження таблиці 1.1

Б.А. Райсберг, Л.Ш. Лозовський, О.Б. Стародубцева	Позитивний фінансовий результат (прибуток) розраховується як різниця між виручкою від реалізації продукції господарської діяльності та сумою витрат факторів виробництва на цю діяльність в грошовому виразі.	Різниця між виручкою та сумою витрат
О.О. Вороніна	Якісна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства, яка у цілому характеризує результат економічних відносин підприємства та, зокрема, відображає значущість і сталість розвитку підприємства (з погляду отриманого доходу), впливовість на його фінансово-господарську діяльність чинників зовнішнього середовища (з погляду структури та обсягів витрат) і кількісно узагальнюється у вигляді прибутків (збитків), зміни власного капіталу, його окремих складових частин [14].	Якісна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства
Р.В. Скалюк	Підсумкова категорія результативності господарської діяльності, котра відображає величину економічних вигод, отриманих (втрачених) підприємством, визначених як різниця між сумами доходів та відповідних їм витрат, що виражена в абсолютних показниках прибутку (збитку), які характеризують потенціал прибутковості, економічного зростання та розвитку підприємства [41].	Підсумкова категорія результативності господарської діяльності
Авторське трактування	Фінансовий результат – це показник підсумкової категорії результативності господарської діяльності, яка розраховується як різниця між доходами та витратами діяльності підприємства за певний проміжок часу і в результаті відображається як прибуток чи збиток.	

Джерело: узагальнено та систематизовано автором

Незважаючи на розбіжність у поглядах на трактування терміну «фінансові ресурси», автори єдині в ствердженні щодо беззаперечної важливості фінансових ресурсів у формуванні ефективної господарської діяльності суб'єктів господарювання. Фінансові ресурси, що формуються на рівні підприємств, мають змогу забезпечувати можливості з виробництва продукції, інвестиційної діяльності, створенні фондів з економічного стимулювання, виконання зобов'язань перед бюджетними формуваннями, постачальників та працівників.

Дуже часто в науковій літературі можна зустріти зрівняння понять «фінансові результати» та «прибуток». Проте, категорія фінансові результати

має більш широке значення. Саме через це, прибуток виступає як відображення двох форм, які визначають ефективність діяльності підприємств у певному проміжку часу. Прибуток представляє із себе оцінки діяльності підприємств, через що процес формування прибутку виступає як результат роботи підприємств, що має відображення в обліку та звітності суб'єкта господарювання, залежить від порядку визначення результату, тобто визначення загальновиробничих витрат, калькулювання собівартості продукції, економічна вигода від ведення фінансових операцій та інше.[41]

Класифікація фінансових ресурсів підприємства за рівнем деталізації зображена на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 - Класифікація фінансових ресурсів підприємства за рівнем деталізації

Процес з формування фінансових ресурсів відбувається за рахунок ряду джерел. За класифікаційною ознакою джерело створення виділяють дві групи: власні джерела, до них можна віднести ресурси, які знаходяться у власності

підприємства та формуються за рахунок його фінансово-господарської діяльності (статутний, резервний та додатковий капітал, нерозподілений прибуток) та залучені ресурси, які знаходяться тимчасово у сфері впливу підприємства і можуть бути використані для досягнення довгострокових та поточних зобов'язань і статутних цілей. Структуру та схему формування фінансових ресурсів наведено на рис.1.2. та 1.3.

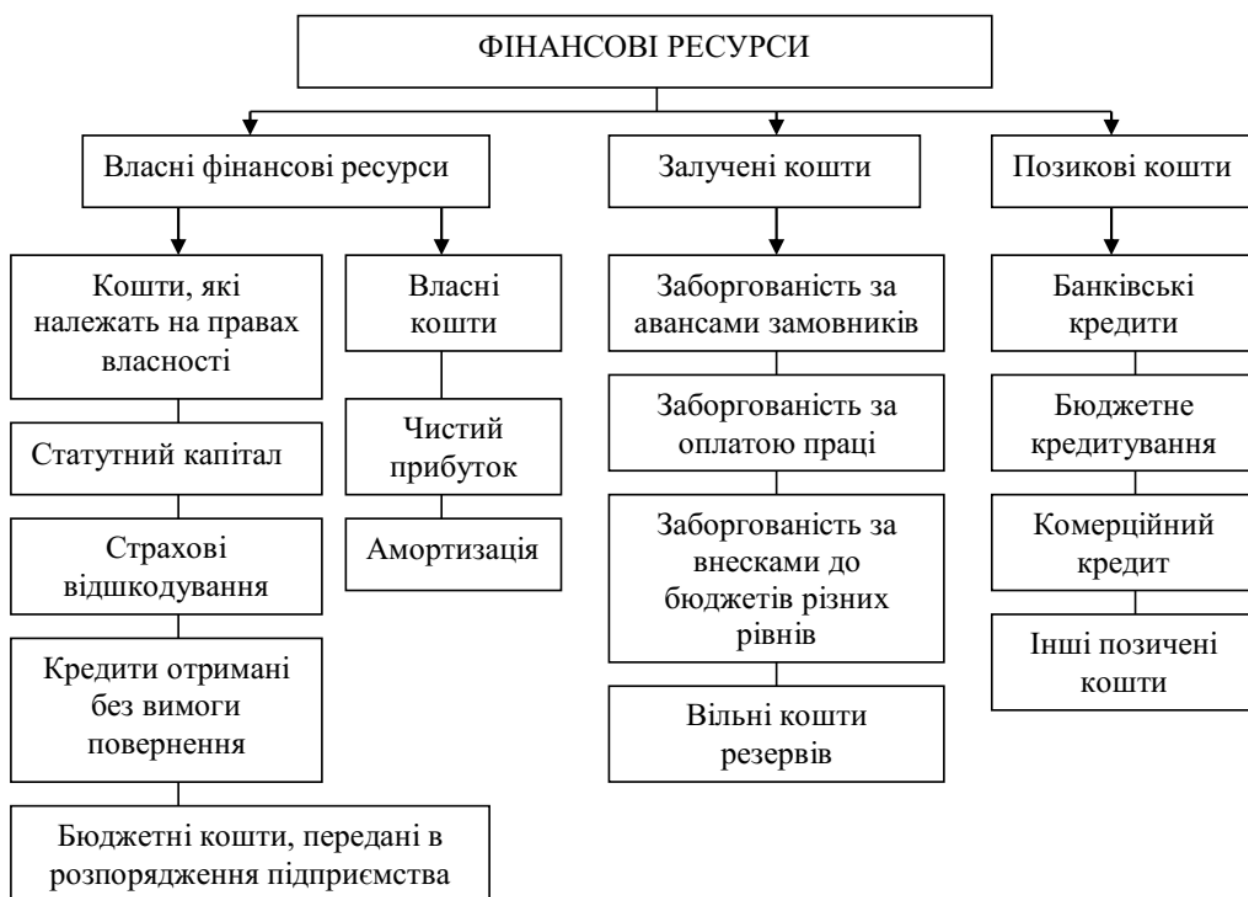

Рисунок 1.2 - Структура фінансових ресурсів підприємств за джерелом формування

Обрахування прибутку є кінцевим результатом поточної діяльності підприємств за певний проміжок часу, що може визначатися на основі двох способів: по теоретичній базі балансу і на основі статичного балансу. При використанні першого способу визначення витрат і доходів сприяє встановленню фінансового результату за певний проміжок часу. Відповідно до концептуальних засад другої теорії основним завданням бухгалтерського

балансу виступає надання інформації про можливість суб'єкта господарювання погасити свої зобов'язання [17, с. 10].

Основополагаючим статичної балансової теорії виступає обрахування вартості чистого майна, тобто вартості майна суб'єкта господарювання при вирахуванні вартості його заборгованостей іншим особам. При умові, коли вартість чистого майна на кінець часового періоду вище за його вартість на початок часового періоду, тоді діяльність цього господарюючого суб'єкта протягом часового проміжку вважається прибутковою. За цим засобом використання даних може здійснюватися за рахунок Балансу (Звіту про власний капітал) (форма №1). Для більш детальної інформації щодо порядку формування фінансових результатів діяльності підприємств доцільно скласти Звіт про фінансові результати (форма №2).

Рисунок 1.3 - Схема формування фінансового результату за НП(С)БО 1

У сучасних умовах господарювання велике значення має нормативно-правова база, адже саме завдяки їй підприємство регулює методику визначення фінансового результату. Як кінцевий результат діяльності прибуток

визначають, як різницю між доходами від господарської діяльності та витратами на виробництво та реалізацію товарів. Для нормального функціонування підприємства в ринковому середовищі треба забезпечувати необхідний рівень прибутковості. Якщо підприємство має нестабільну динаміку, щодо прибутку, то це говорить про неефективність управлінських рішень. Для аналізу роботи підприємства використовують дані бухгалтерського балансу. Звіт про фінансові результати (форма №2) являє собою головне джерело інформації про формування прибутку. Там розкриваються статті, в яких подано формування фінансового результату.

Рахунок «Нерозподілені прибутки(непокриті збитки)» та «Фінансові результати» використовують для обліку фінансових результатів. У разі, якщо рахунок «Фінансові результати» має бути закритим, тобто сальдо немає, тоді рахунок «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» пасивний, а сальдо має відображатися у балансі. Діяльність підприємства за певний період може бути збитковою. У цьому випадку сума збитків має відображатися на окремому субрахунку та списуватися за рахунок раніше накопиченого нерозподіленого прибутку, але якщо його недостатньо, тоді за рахунок додаткового чи резервного капіталу, який є у підприємства. У випадку, коли немає додаткових джерел для погашення заборгованості, тоді непокритий збиток відображають в дужках у складі власного капіталу, щоб вирахувати із загального підсумку.

Для забезпечення прибутковості підприємства, отримання задовільного прибутку на підприємствах існує поточний контроль за виконанням усіх етапів. Тобто, аналіз поточного стану підприємства, вплив внутрішніх факторів та зовнішніх, які впливають на зміну результатів господарської діяльності, розрахунок планових показників прибутковості, моніторинг конкретних етапів для досягнення запланованих цілей.

Дуже важливо правильно проаналізувати, внутрішнім користувачам та зовнішнім, попередні зміну у фінансових результатах, зробити висновки. Звіт про фінансові результати дає можливість зробити оцінку діяльності для забезпечення ефективного використання ресурсів та для досягнення

економічної ефективності підприємства, оцінити ступінь ризику недосягнення конкретних завдань.

Якщо підприємство має цілі збільшувати обсяги продажів, прискорювати темпи зростання розвитку, привласнювати більшу частку ринку, тоді метою формування фінансових результатів мають бути заходи, які направлені на зростання темпів росту підприємства. Для стабілізації та беззбиткової діяльності підприємства, де є низький рівень рентабельності, управління фінансовими результати повинно бути направлено на досягнення платоспроможності підприємства, тобто такої суми, яка покриває усі витрати на поточну діяльність. В галузі управлінського обліку суть фінансових результатів прирівнюється до обрахування результатів діяльності по видах реалізованої продукції (центри відповідальності, сегменти діяльності), а у сфері фінансового обліку – у цілому за основним видом діяльності (рис. 1.4).

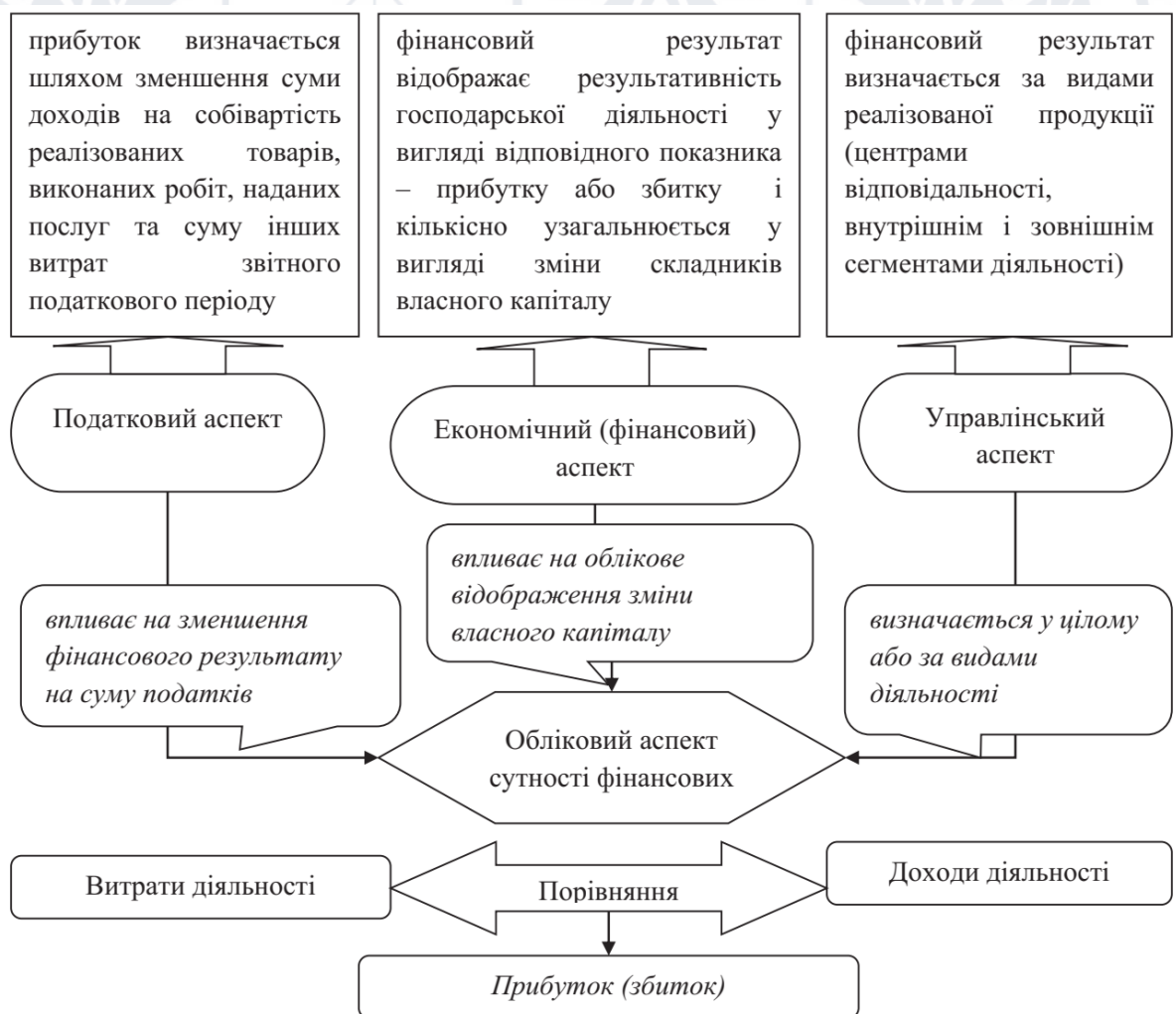

Рисунок 1.4 - Сутність фінансового результату

В умовах сучасності суттєвий вплив негативного характеру на ефективність у використанні фінансових ресурсів є у факторів кризового стану в економіці, що існують незалежно від дій підприємства. Водночас підприємство формує внутрішні резерви для підвищення ефективності у їх використанні, на яку вони можуть впливати. До таких резервів можна віднести використання тривалих господарських зв'язків, удосконалення системи розрахунків, раціональна організація продажу, систематичний контроль за оборотністю коштів у розрахунках [27, с. 32]. Стратегічним завданням на найближчу перспективу є вдосконалення системи фінансового забезпечення підприємств через поліпшення його структури, в якій домінуюче значення повинні мати власні джерела формування фінансових ресурсів [44, с. 113].

При побудові моделі механізму щодо забезпечення фінансових ресурсів підприємства вплив має комплекс чинників, які доцільно об'єднувати у наступні блоки: функціональний і забезпечувальний елемент, організаційно-економічний елемент, організаційнотехнологічна особливість виробництва (рис. 1.5).

Рисунок 1.5 - Модель механізму забезпечення фінансовими ресурсами підприємств [17, с. 119]

Описана модель може забезпечувати раціональнішу сформованість фінансових ресурсів за рахунок раціонального використання у сприятливому зовнішньому середовищі. Грамотне внутрішньогосподарське управління фінансовими ресурсами за зазначеними у моделі елементами дасть можливість підвищити ефективне використання капіталу підприємства що авансується. Для ефективного відтворення та максимального примноження фінансових ресурсів важливо чітко дотримуватись спрямування отриманих грошових коштів з різних джерел фінансування в певні конкретні категорії активів [1].

Сформованість фінансових результатів є суттєвим та значним показником у діяльності господарюючих суб'єктів, в результаті чого може спостерігатись як позитивний (прибуток) так і негативний (збиток) результат. Все це здатна впливати на ефективність діяльності господарюючих суб'єктів. Для сформованості фінансового результату необхідно вірно відобразити мету діяльності, доходи підприємств, проаналізувати зміни показників прибутку. Грамотне планування і правильність при прийнятті управлінського рішення дозволяє підвищити показник фінансових результатів та задовольнити потреби апарату управління, а також отримати достовірнішу інформацію щодо фінансового стану підприємства.

1.2 Система управління фінансовими ресурсами підприємства

Швидкоплинність ринкового середовища, яка стає характерною ознакою умов сучасності для господарювання підприємства, прагне від підприємств встановлення низки заходів практичного спрямування, які необхідні при пристосуванні до постійно виникаючих ринкових змін.

Управління в галузі фінансових ресурсів є достатньо складним елементом для підприємств, через те що разом із показниками платоспроможності та дохідністю необхідно забезпечити і обіг фінансових інтересів. З цієї причини, в процесі формування і використання фінансових ресурсів доцільно підтримати так званий баланс між зростанням обсягу фінансових ресурсів при забезпеченні сталої платоспроможності підприємств і забезпечити ефективне виробництво та

конкурентоздатності готової продукції шляхом раціонального використання цих ресурсів.

Сфера формування фінансових ресурсів охоплює грошові відносини із адміністративним апаратом, трудовим колективом, із постачальниками, покупцями, бюджетом, банками, позабюджетними, страховими й іншими організаціями [36].

Так, в залежності від рівня ефективного управління фінансовими ресурсами впливає на фінансове становище всього підприємства. Також, на рівень розміру та структури фінансового ресурсу залежить і рівень обсягу виробництва і ефективність всього виробничого процесу. Наприклад власний, позичений та залучений капітал, впливають на формування фінансових ресурсів підприємств та приймає участь у фінансуванні активів, а також виступає як зобов'язання перед конкретним власником — державою, юридичними та фізичними особами [9].

Проте, кількість та різноманіття чинників, зміна яких має різноманітний вплив на процес фінансово-економічного розвитку підприємства в сучасних умовах, безперервно зростає, що, впливає та стає однією із причин збільшення необхідності у своєчасному та адекватному реагуванні підприємств на ці зміни. Однією з основних складових частин ринкового середовища, зміна якої здатне спричинити суттєвий вплив на сталість соціального та економічного розвитку суб'єктів господарювання, є галузь управління фінансовими ресурсами підприємств, зокрема в межах яких можуть статися складні та різнонаправлені процеси створення багатьох фінансових ризиків, що обумовлені можливостями незапланованих змін господарських угод. Значними результатами виникнення подібних ризиків є порушення стабільного та ритмічного виробничо-господарського процесу на підприємствах, зростання фінансових витрат, зниження якості продукції, зниження конкурентоздатності готового продукту та інші негативні чинники.

Для недопущення виникнення або знешкодження окреслених ризиків на підприємствах, у більшості випадків обов'язковим елементом є активізація

організаційно-управлінських заходів з координації і регулювання можливих виникаючих відхилень та ризиків у господарській діяльності.

Організаційно-управлінською формою з реалізації окреслених зусиль є визначення складових управлінської функції, створення відповідних підрозділів на підприємстві та груп фахівців із конфліктної роботи, з урахуванням розподілу сфер відповідальності поміж представників управлінського персоналу в організаційній структурі управління підприємством.

До складу найсуттєвіших управлінських завдань, що вирішують у цій сфері, можна віднести, по-перше, виявлення незапланованих перетворень, які пов'язані з невиконанням планів у сфері управління фінансовими потоками, також обґрунтування операцій зі швидкої та вірної протидії ризиковим змінам або сприяння у використанні виникаючих перспективних можливостей.

Таким чином, сутність процесу управління фінансовими ресурсами підприємства, господарювання якого буде впливати на зменшення впливу виявлених подій, незапланованих системою планів підприємств, повинен впливати на створення системи збору та обробки інформації, а також інтерпретувати відомості про стан чинників, що здатні суттєво впливати на процес формування фінансових ресурсів підприємства.

Насамперед, це стосується використання на підприємстві позикових коштів. До переліку функціональних завдань, виконання яких пов'язано із формуванням аналітичної та моніторингової системи із застосуванням зовнішнього джерела фінансових потоків, до них відносяться наступні:

- узагальнення великого переліку параметричних ознак щодо запланованих обсягів фінансових ресурсів, моніторинг та контроль відповідних фактичних ознак у наданні запозичених ресурсів до рівня показників, які передбачені у планах та угодах;

- юридичний супровід угод, які впливають на залучення фінансових ресурсів із використанням зовнішніх джерел фінансування (у т.ч. — в процесі перевірки і контролю при дотриманні умов, прописаних в угодах, участь у

вирішенні комерційних спорів та конфліктів, у разі виникнення таких, керування процесом узгодження питання щодо виплат штрафних санкцій та ін.);

— формування документарно-аналітичного супроводу та документальне оформлення управлінських рішень, які можуть бути прийнятими керівником підприємств, щодо залучення додаткових фінансових коштів за рахунок фінансування із зовнішніх джерел.

У відповідності до такого підходу, процеси з управління фінансовими ресурсами підприємств варто приймати послідовність в управлінських діях, метою яких виступає визначення цілей, підбір форм і джерел формування фінансових ресурсів, та процес розробки різних методів щодо впливу і контролю для досягнення поставлених цілей.

До переліку управлінських рішень та завдань, при вирішенні яких виникає зазначений процес, можна віднести:

— поточні завдання що полягають у сприянні щодо безперервного забезпечення належного обсягу фінансових ресурсів у встановлений термін та із визначеними умовами;

— завершуючи завдання які здатні забезпечити підприємства можливістю збирати та обробляти обсяги фінансових ресурсів, які будуть достатніми для фінансування та встановлених цілей загально(економічного розвитку).

Формування механізму з управління фінансовими ресурсами виробничих підприємства передбачають наступне:

- формулювання цілей та завдань з управління фінансовими ресурсами;
- впровадження більш досконалих методик аналізу та ефективності у використанні всіх видів фінансових ресурсів;
- розробка і аналіз напрямків з оптимізації процесів управління фінансовими ресурсами;
- розробка методик щодо оперативного управління обіговими активами з високим ступенем ліквідності;
- розробка загальних стратегій з управління фінансовими ресурсами;
- використання у процесі управління економічних методів і моделей [32].

На ефективність управління фінансовими ресурсами впливає наукове обґрунтування систем та методів, а також способів їх формування, перерозподілу і використання, які зумовлюють сучасну та об'єктивну необхідність окреслення мети і результатів у русі фінансового ресурсу, інструменту та чинників, що здатні впливати на динаміку їх оборотності (рис. 1.6).

Рисунок 1.6 – Логічна модель побудови системи управління фінансовими ресурсами

Поступове виконання та усунення кожного конкретного завдання при досягненні поставленої мети в більшості випадків має залежність не лише від системи з організації виконання управлінських рішень, але і від системи послідовних методів та прийомів, які можуть застосовуватись при прийнятті управлінських рішень. В процесі прийняття рішень з ефективного управління фінансовими результатами підприємства зазвичай застосовуються і різноманітні методи дослідження, до них можна віднести наступні: методи аналізу та синтезу, метод індукції, метод дедукції, метод асоціації та аналогії, інтуїтивний метод тощо. З цим пов'язана необхідність розуміння, що обраний метод буде залежати не лише від конкретного завдання, але і необхідності його виконання, а також від особистих якостей та знань, умінь та досвіду управлінського персоналу.

Із дослідження проблеми управління фінансовими ресурсами підприємства впливає необхідність розробки вдосконаленого механізму

управління фінансовими ресурсами, що відповідав би сучасним умовам господарювання [19; 39].

Схематичний опис запропонованого процесу з управління фінансовими ресурсами підприємств базується на визначенні комплексних показників, які відображають різноманіття параметрів та результатів їхнього здійснення. На рисунку 1.7 представлено послідовність управлінського регулювання процесу формування фінансових ресурсів підприємства.

Основним елементом пропонованої послідовності є взаємопов'язаний комплекс контрольних та аналітичних процедур із випереджувального усунення або своєчасного зменшення впливу факторів, які не були непередбачені планами підприємством.

Основним видом упорядкування управлінських рішень у сфері щодо формування фінансових ресурсів є виконання переліку планових процедур, в межах яких здійснюється визначення термінів з проведення управлінських процедур, аналізуються обсяги щодо очікуваних результатів, встановлюється порядок проведення аналізу та оцінка наслідків з порушень, підготовка відповідної нормативно-інформаційної та довідкової бази, аналітично-організаційне супроводження а також контроль за реалізацією заходів, які спрямовані на відновлення впевненого функціонування підприємства. Суттєве значення та роль мають процеси з комунікаційно-інформаційного обміну в управлінських системах, які розглядаються, з точки зору що обумовлює провідний характер моніторингової функції та функції контролю в колі управлінських операцій, які здійснюються у відповідній сфері.

Процес моніторингу сфери управління фінансовими результатами підприємства представляє собою сукупність інформаційних та аналітичних, розпорядницько - контрольних операцій, склад яких полягає у формуванні та обробці сукупної інформації щодо динаміки у зміні контрольних показників, а також із формування результатів задля аналізу у відхиленнях, які можуть бути допущеними у сфері фінансів та оцінки їх впливу на рівень витрат підприємства і умов щодо надання запозичених фінансових ресурсів, акумуляції та реалізації

відповідних управлінських рішень, які необхідні для оперативного і повного використання на підприємстві за умов змін у зовнішньому середовищі, або конкретної фінансової установи.

Також необхідно звернути увагу, що функціональний склад системи управління фінансовими результатами діяльності підприємства має бути ширшим, ніж звичайний комплекс заходів з пасивного відслідковування умов діяльності господарюючого середовища, які пов'язані з процесом формування власних та залучених позикових фінансових коштів.

Зворотна ситуація полягає в дієвості функціонування напрямку з моніторингу, який забезпечується активним прогностичним та діагностичним спрямуванням всіх операцій, які плануються до виконання в межах впровадження інформаційних та аналітичних процедур.

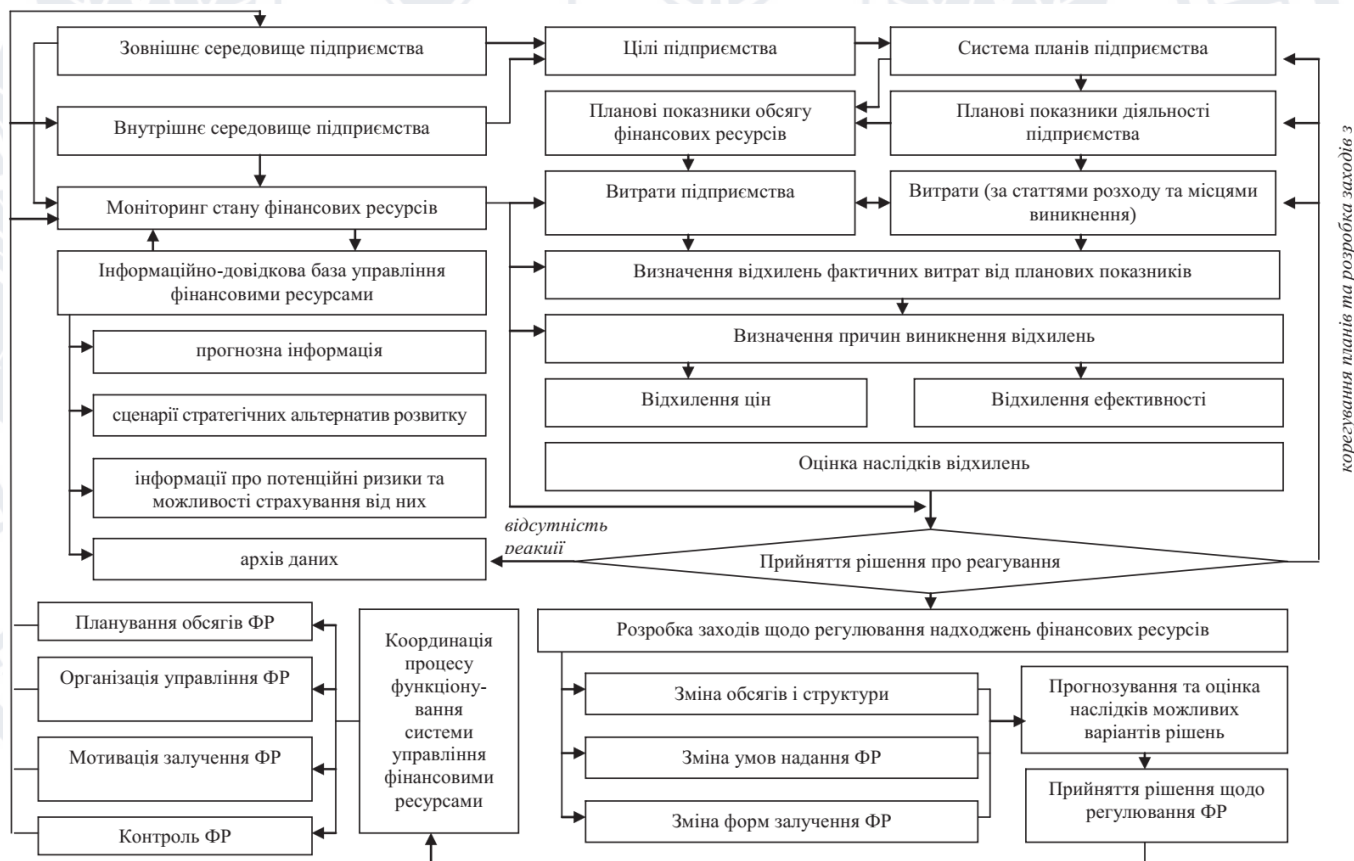

Рисунок 1.7 – Послідовність регулювання процесу управління фінансовими ресурсами (ФР) підприємства

Наступною вагомою умовою формування достатнього рівня ефективності роботи механізму управління фінансовими ресурсами підприємств виступає існування обов'язкових відповідностей внутрішньої структури інформаційного та аналітичного комплексів до рівнів, характеру та розповсюдження тих проблем, що виникають у фінансовій сфері підприємства із великим колом всіх реальних та можливих фінансових агентів та інших показників внутрішнього та зовнішнього характеру.

Крім цього, раціональна внутрішня побудова і можлива ефективність існування систем управління фінансовими результатами діяльності підприємства в значній мірі залежить від повноти обсягу довідкової та аналітичної бази. Подібна база, насамперед, повинна бути в достатньому обсязі за змістом і багатофакторністю для отримання повної та всебічної картини вихідної інформації (постановка управлінських проблем окреслення потреб підприємств у привертанні додаткових фінансових ресурсів та формування джерел які б могли задовільнити ці потреби). З іншого боку, здатність відповідати вимогам з можливих проведення повного спектру передбачених методичних та розрахункових операцій щодо кредитоспроможності підприємств, тощо. Також велике значення зумовлює необхідність у структуризації інформаційної складової у напрямках широкого дослідження усіх факторів, які повинні бути прораховані при проєктувальних заходах і побудові системи управління фінансовими результатами підприємства, а також формування характеру і закономірностей змін та у напрямку інтенсивності взаємовпливаючих чинників (прямого та опосередкованого) при формуванні фінансових результатів діяльності підприємства у цілому.

При формуванні системи управління фінансовими результатами діяльності підприємства варто звертати увагу на необхідність врахування цілей підприємств довгострокового характеру в галузі формування фінансових результатів.

Впровадження інформаційних та аналітичних процедур повинно брати до уваги всю наявну різноспрямованість коротко-, середньо- та довгострокових

цілей, що підприємство прагне досягти в процесі формування фінансових результатів діяльності підприємства, а не лише зосереджувати увагу на виявленні окремих відхилень в кількісних та якісних складових власних та залучених фінансових ресурсів.

Доцільність впровадження гнучкості в процесі побудови і при функціонуванні систем управління фінансовими результатами додатково ієрархічно посилюється при допомозі різноспрямованого характеру при функціонуванні даної системи. Користувачами аналітичної та довідкової інформації, яка здатна генеруватись у процесі моніторингу та досліджень на підприємствах, а також здатні виступати управлінці, які задіяні в різних функціональних відділах, із різним рівнем відповідальності та різними управлінськими повноваженнями тощо.

Отже, система внутрішньої побудови в напрямку управління фінансовими результатами діяльності підприємства повинна обов'язково брати до уваги різноманітні потреби, що слід задовільняти на стадії постачання моніторингової інформації у відповідності до різних вимог щодо всебічності, оперативності та повноти одержаної інформації. В цілому, загальний склад вимог окреслюється характером та ступенем гнучкості в прийнятті управлінських рішень, прийняття яких відбувається на різноманітних рівнях управлінської ієрархії. Також слід зазначити, що процес побудови системи управління фінансовими результатами діяльності підприємства також повинен задовільняти певні співвідношення реальних цілей та завдань, цей процес також має бути ретельно погоджений відповідно до розподілу сфер відповідальності та здійснення всіх процедур. Забезпечення зазначеного узгодження, по-перше, може вимагати побудови структурного угруповання фінансових та аналітичних коефіцієнтів, що можуть бути використані у відповідності до чітко побудованих цілей підприємств, а також чинників, які здатні впливати на успішність у досягненні зазначених цілей. З іншого боку, організаційне забезпечення системи управління фінансовими ресурсами підприємства також має відповідати вимогам розподілу відповідальності та повноважень між виконавцями.

Гарантування ефективності функціонування системи управління фінансовими результатами діяльності підприємства в значній мірі може залежати в тому числі і від рівня гнучкості та реагування встановлених цільових показників у системі з урахуванням непередбачуваних подій. Гарантією у досягненні відповідної гнучкості системи може виступати як і оперативність у здійсненні контролюючих і облікових операцій в зазначений період часу, так і можливість урахування циклічних процесів у розвитку більшої кількості економічних елементів, а в основу розвитку яких доцільно визначати послідовність дій та ситуацій, які можуть періодично повторюватись.

Отже, об'єктом обов'язкового врахування та всебічного дослідження та спостереження в рамках систем управління фінансовими результатами діяльності підприємства можна вважати сукупність кількісних і якісних параметричних ознак, які можуть описувати передумови виникнення закономірностей, а також стандартні і нестандартні ситуації. Впровадження системи оперативного контролю при досягненні запланованих коефіцієнтів може стати основним джерелом у системі управління фінансовими результатами діяльності підприємства, через те, що здатне відбивати рівень надходжень фінансових ресурсів, які були залучені та за допомогою нагромаджених власних фінансових коштів в порівнянні із запланованими параметричними показниками.

1.3 Методичні підходи при оцінці ефективності управління фінансовими результатами підприємства

Ефективність управління фінансовими результатами може оцінюватись через систему показників, які характеризують ефективність використання, та ефективність яка забезпечується під впливом значної кількості як внутрішніх так і зовнішніх факторів, до яких можна віднести економічні, законодавчо-правові, соціальні тощо.

З огляду на економічне обґрунтування ефективності показники можуть змінюватися у залежності від наступних факторів:

- фокусування підприємств на інтенсивному шляху розвитку та досягнення вищого рівня в сфері ефективності;
- формування резервів у подальшому вдосконаленні у господарській діяльності господарюючого суб'єкта орієнтуючись на впровадженні інноваційних елементів науково-технічного прогресу та формування діяльності на основі вдосконалення технологічних процесів на підприємстві та покращення у напрямку прогресивної організації виробничого процесу;
- створення дієздатного механізму з метою покращення ефективності господарської діяльності.

Велика кількість вчених досліджувало визначення такої категорії як категорії «фінансові результати», присвячували роботи з вивчення джерел щодо їх формування та окресленню класифікаційних ознак, проте вивчення оцінки управління фінансовими результатами діяльності недостатньо досліджено.

Крім цього питання ефективності у використанні фінансових результатів кожен трактує по-різному. Автор В.М. Вовк під ефективністю використання фінансових результатів пропонує використовувати певну структуру капіталу і наполягає що є недоцільним обчислювати велику кількість коефіцієнтів, через те, що багато з них близькі за своїми характеристиками та економічним змістом. Для визначення структури капіталу окремого підприємства достатньо обчислити коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт концентрації позикового капіталу та коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу [6].

В роботах Г.І. Маокової, зазначається доцільність використання правила вертикальної структури фондів та наголошується, що результативність аналізованої структури фінансових ресурсів які можуть бути використані в процесі прийняття управлінських рішень в напрямку фінансування діяльності, особливо при врахуванні інвестиційної привабливості, кредитоспроможності, санаційної спроможності можна віднести розрахунок таких коефіцієнтів: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт

фінансової залежності, коефіцієнт концентрації позикового капіталу, коефіцієнт заборгованості [11].

Дослідник С.О. Камарінець наголошує, що при оцінці гнучкості фінансової діяльності, її доцільно розшифровувати як процес ефективного формування та розподілу у використанні фінансових ресурсів підприємства в умовах постійної невизначеності зовнішнього середовища та недостатку у часі при прийнятті управлінських рішень, пропонується використання методів з розрахунком фінансових показників, які дають змогу порівнювати показники фінансового потенціалу та результативності у формуванні успішної діяльності підприємства в незалежності від розміру, обсягу ресурсів що використовуються та інших показників. З цією метою доцільно розраховувати наступні групи коефіцієнтів:

1. показники майнового стану: частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах, частка основних засобів в активах, частка довгострокових фінансових інвестицій в активах, коефіцієнт мобільності активів;
2. показники ділової активності: оборотність активів, оборотність власного капіталу;
3. показники рентабельності: рентабельність активів за чистим прибутком, коефіцієнт стійкості економічного зростання;
4. показники фінансової стійкості: маневреність власних обігових коштів, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт фінансового левериджу;
5. показники ліквідності: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності [7, с. 188].

Дослідник О.О. Ширимет у своїх роботах використовує розподіл за декількома алгоритмами у визначенні фінансового стану, який також знайшов відображення в напрямку ефективного використання фінансових ресурсів підприємства. Велику кількість цільових показників при обчисленні інтегрального показника доцільно розподілити з урахуванням угруповання:

1. показники ліквідності: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт покриття, частка власних оборотних коштів у покритті запасів;
2. показники рентабельності: рентабельність підприємства, рентабельність продажу, рентабельність основної діяльності, період окупності власного капіталу;
3. показники ділової активності: загальне обертання капіталу, середній строк обертання кредиторської заборгованості, середній строк обертання дебіторської заборгованості, обертання власного капіталу;
4. показники фінансової стійкості: коефіцієнт автономії, коефіцієнт структури залученого капіталу, співвідношення позикових та власних коштів, коефіцієнт маневреності власних коштів [22, с. 149].

В роботах автора О. О. Непочатенко рекомендовано використовувати «Методику інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій», дану методику доцільно використовувати на підприємствах, які підлягають приватизації, в цьому випадку доцільно розраховувати чотири коефіцієнти: коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), коефіцієнт фінансування, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансового левериджу [12, с.19].

В роботах дослідників І.В Корпенко та В.В. Боронаса. розглядаються питання, присвячені проблемам в напрямку оптимізації фінансових результатів, запропоновано використання наступних показників: коефіцієнта автономії, коефіцієнта фінансової залежності, коефіцієнта фінансової стійкості, коефіцієнта заборгованості, коефіцієнта фінансування, коефіцієнта абсолютної ліквідності, коефіцієнта поточної ліквідності, загального коефіцієнта покриття [4, с. 9].

Автор Г.В. Совіцька пропонує розраховувати наступні показники, що розкривають сутність ефективного управління фінансовими результатами діяльності, по них можна віднести : коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнти рентабельності продукції,

продажу, сукупного капіталу та функціонуючого капіталу, коефіцієнт фінансового левериджу [19, с.241].

Досліджуючи роботи Ю.Ю. Бенедіка та інших дослідників, доцільно сформулювати таблицю і визначити найбільш оптимальні показники, з використанням яких можна окреслити ефективність використання фінансових результатів діяльності [2, с. 68-71].

Таким чином, ефективність використання фінансових результатів діяльності підприємства часто обчислюють з використанням коефіцієнту фінансування або заборгованості, коефіцієнта фінансової стійкості, показника незалежності (автономії), показника фінансової залежності, коефіцієнта маневреності власних коштів, коефіцієнта співвідношення власних та залучених коштів і коефіцієнту фінансового левериджу. Це можна пояснити тим, що зазначені показники найбільшою мірою характеризують рівень використання фінансових результатів, розкривають їх структуру та під час аналізу зазначених показників, аналітично формуються висновки щодо формування оптимальної структури капіталу підприємства.

У Додатку А наведено показники, що характеризують ефективність управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Ефективність використання фінансових результатів діяльності підприємства є предметом досліджень великої кількості науковців. Проте, незважаючи на наявність великої кількості фінансових показників і різних підходів в сфері визначення ефективності використання фінансових результатів діяльності, доцільно запропонувати систему критеріїв та їх порогових значень, які б сприяли найбільш точній оцінці ефективності використання існуючих на підприємстві фінансових ресурсів та які були би зрозумілими, аргументованими та могли враховувати види економічної діяльності господарюючих суб'єктів.

Доцільно відзначити, що при аналізі фінансових результатів діяльності підприємства всі наявні завдання повинні узгоджуватись між собою задля забезпечення структурованого ефекту.

При проведенні якісного дослідження фінансових результатів діяльності підприємства і виявленні можливостей підвищення ефективності їх формування й використання можуть застосовуватися наступні методи аналізу [15, с. 473]:

- класичні методи аналізу господарської діяльності та фінансового аналізу: ланцюгових підстановок, арифметичних різниць, балансовий, відсоткових чисел, диференціальний, логарифмічний, інтегральний, простих та складних відсотків, дисконтування;

- методи математичної статистики вивчення зв'язків: кореляційний, регресивний, дискримінантний, дисперсійний, факторний, коваріаційний аналіз та ін.;

- економетричні методи: матричні, теорії міжгалузевого балансу [15, с. 473].

При урахуванні великої кількості завдань, вони повинні вирішуватись під час аналізування фінансових ресурсів та результатів діяльності підприємства, в сукупності із системою методичних прийомів та методів які б застосовувались при оцінці ефективного використання фінансових результатів, послідовність у проведенні аналізу доцільно представити у вигляді схеми (рис. 1.8).

Отже, можна зробити висновок, щодо аналізу фінансових результатів діяльності підприємства і дослідженні якісних та ефективних управлінських рішень у процесі розрахунку фінансових показників ефективності, які становлять суттєвий зміст аналізу фінансової ефективності підприємницької діяльності.

Поліпшення якості управління потребує розвитку та вдосконалення методологічного та методичного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства та планування його діяльності.

Під час аналізу фінансових показників, що характеризують результативність діяльності підприємства розв'язуються наступні важливі завдання:

- 1) розрахунок оптимального складу, розміру та структури фінансових результатів підприємства;

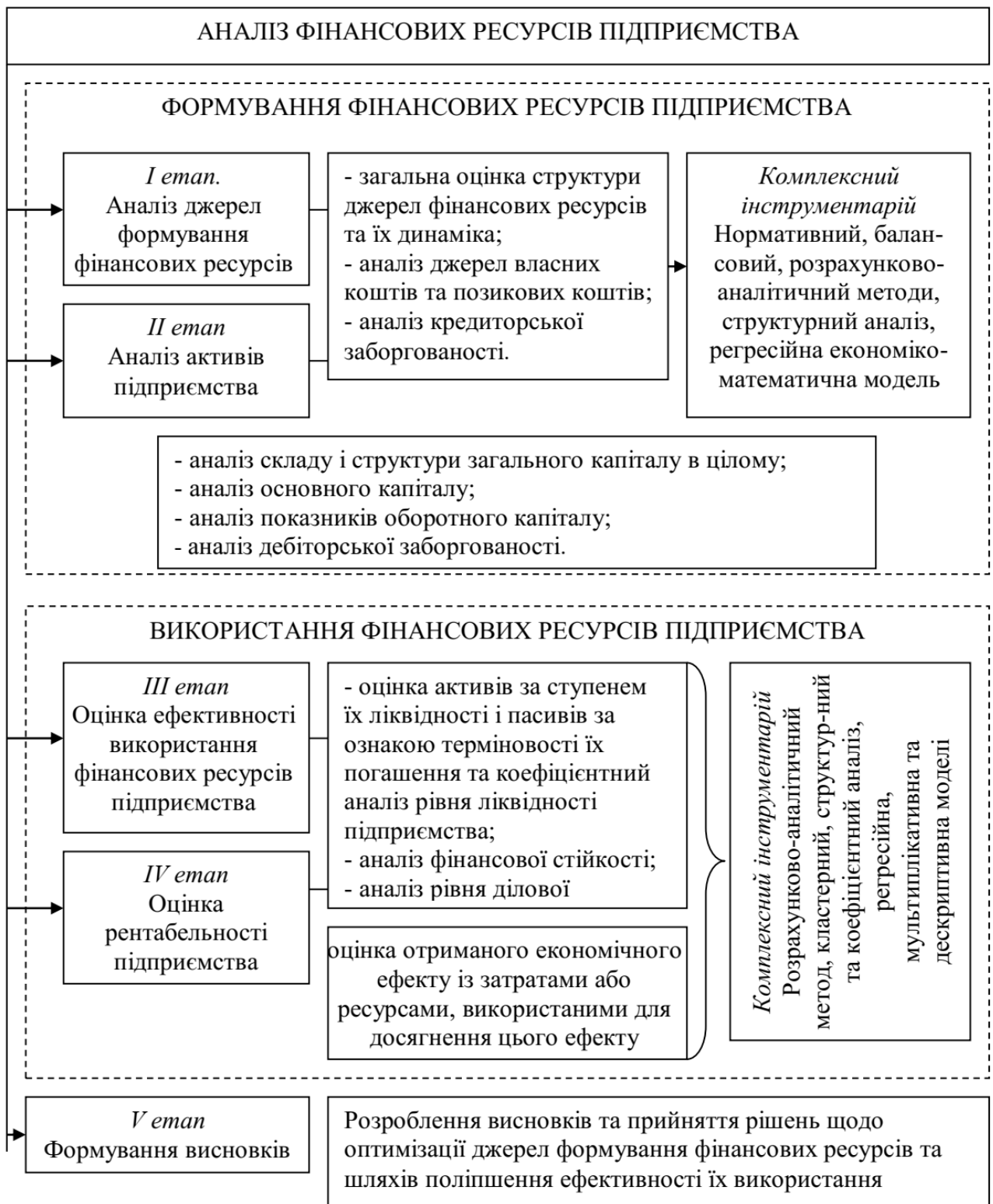

Рисунок 1.8 – Структурно-логічна схема аналізу фінансових ресурсів підприємств

2) загальний розрахунок показників, що дозволяють зробити оцінку рівня забезпечення підприємства фінансовими ресурсами;

- 3) розрахунок показників, що характеризують ефективність використання та розміщення фінансових ресурсів підприємства;
- 4) обґрунтування стратегії фінансового розвитку підприємства;
- 5) дослідження факторів, що впливають на процеси у формуванні та використанні фінансових результатів підприємства;
- 6) аналіз темпів змін фінансового забезпечення підприємства та їх напрямів;
- 7) Визначення та акумуляція резервної частки, яка сприяє підвищенню ефективності в галузі управління фінансовими результатами діяльності підприємства;
- 8) розробка проєкту з управлінських рішень задля зниження виявлених недоліків і формування резервів з метою підвищення ефективності управління фінансовими результатами діяльності підприємства [8, с. 274].

Таким чином, управління фінансовими результатами діяльності підприємства є досить багатофакторним процесом, але існують відмінності в залежності від розміру підприємства, його галузевої приналежності. Умовне підприємство звичайно може керуватися групою показників, які на певний період його діяльності будуть найбільш доцільною комбінацією. Аналіз та контроль за оптимальністю структури фінансових результатів і ефективністю щодо їх використання сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства та зростанню рівня його конкурентоспроможності.

Висновки до розділу 1

Обґрунтовано, що при формуванні фінансових результатів є вкрай важливим при розрахунку показників, які характеризують ефективність діяльності суб'єктів господарювання, результат може мати позитивне значення (прибуток) або негативне (збиток). Цей комплекс показників визначає ефективність у різних напрямках діяльності підприємства. Для формування оптимального рівня фінансової результативності необхідно вірно відобразити мету діяльності підприємства, окреслити бажаний рівень доходності

підприємства, проаналізувати зміни показників прибутку та виявити впливаючі фактори. Грамотне планування діяльності та обґрунтованість в процесі прийняття управлінських рішень сприяє підвищенню показників фінансової результативності та здатні задовільнити потреби різних груп управління, також сприяють отриманню найбільш достовірної інформації про фінансовий стан на підприємстві.

Визначено, що фінансові ресурси є базою для функціонування фінансів підприємств, їх матеріальним втіленням у грошовій формі, що виділяє їх з інших економічних категорій. Узагальнено та уточнено сутність поняття «фінансові ресурси» та «капітал», можна стверджувати що вони мають однакову природу та спільну рису - грошові кошти. Під фінансовими ресурсами пропонується розуміти сукупність усіх грошових коштів і надходжень за певний період, які можуть спрямовуватись на здійснення фінансових розрахунків та відрахувань, які необхідні для економічного, соціального та виробничого розвитку, для формування підприємствами своїх активів і здійснення діяльності з метою одержання прибутку.

При аналізі показників фінансової результативності та дослідженні якості та ефективності управлінських рішень з використанням аналітичних методів розрахунку фінансових показників складають основний інформаційний елемент при аналізі фінансового стану підприємства.

Управління фінансовими результатами діяльності підприємства є досить багатофакторним процесом, який відрізняється в залежності від масштабу підприємства та його галузевої приналежності. Кожне підприємство звичайно використовує саме том критерій, що найбільшою мірою в певний період часу його діяльності буде найбільш доцільним. Контроль за раціональною структурою фінансових ресурсів та ефективністю їх використання сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства та зростанню рівня його конкурентоспроможності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»

2.1 Аналіз господарської діяльності підприємства

В даний час Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» є одним з найбільших і найпотужніших підприємств з переробки олійних культур і виробництва рослинних олій та жирів в Україні.

Перші виробничі лінії ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» почали будуватися у 1951 році. Перша продукція яка була виготовлена на підприємстві у 1955 році була соняшникова олія, у 1961 році на підприємстві почали виготовляти маргаринову продукцію [55].

Основними видами продукції, які виробляє ПрАТ «Вінницький ОЖК», є [55]:

- соняшникова, ріпакова, соєва олії;
- жири кондитерські та кулінарні;
- саломаси рафіновані дезодоровані;
- саломаси нерафіновані;
- м'які маргарини;
- лушпиння гранульване;
- шрот тостований;
- кисень технічний.

Основними видами послуг ПрАТ «ВОЖК» є:

- заготівля і переробка насіння олійних культур та олійної сировини;
- виконання робіт промислового і непромислового характеру;
- перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом комбінату;
- здійснення торгівлі, комерційної діяльності, маркетингу, посередницької, зовнішньоекономічної та іншої діяльності в межах, передбачених чинним законодавством;

- виробництво та реалізація кисню, доставка кисню споживачам, технічне посвідчення кисневих балонів;

- придбання, використання, зберігання, перевезення та знищення прекурсорів. Товариство, відповідно до мети своєї діяльності, здійснює будь-які види господарської діяльності за винятком заборонених законодавством України.

Виробничий комплекс Товариства розміщений на одній промисловій ділянці площею 20,8 га [56]

До складу ПрАТ «Вінницький ОЖК» входять [55, 56]:

- олійноекстракційний завод по переробці насіння олійних культур добовою потужністю переробки 1000 тонн насіння соняшнику або 600 тонн насіння ріпаку, або 355 тонн соєвих бобів [55, 56];
- олійноекстракційний завод № 2 по переробці насіння олійних культур добовою потужністю переробки до 1300 тонн насіння соняшнику або 1000 тонн насіння ріпаку, або 700 тонн соєвих бобів [55, 56];
- гідрогенізаційний завод добовою потужністю виробництва 140 тонн нерафінованих саломасів та 90 тонн рафінованої дезодорованої олії [55, 56];
- цех фасування продукції потужністю по виробництву олії, фасованої в полімерні пляшки - 30 тонн/добу, фасованих жирів та маргаринів - 60 тонн/добу [55, 56];
- дільниця гранулювання лушпиння потужністю до 210 тонн на добу [55, 56];
- елеватор насіння місткістю 24000 тонн насіння соняшнику [55, 56];
- елеватор шроту місткістю 3200 тонн [55, 56];
- резервуари для зберігання олії об'ємом 12505 м³ на дільниці олійної сировини потужністю заливу 3000 тонн на добу залізничних цистерн та 1300 тонн на добу флекси- контейнерами [55, 56];
- котельня загальною потужністю 30 тонн пари на годину [55, 56].

ПрАТ «Вінницький ОЖК» займається переробкою соняшника, з якого виготовляється рафінована олія марки П. Для зручності споживачів рафіновану соняшникову олію фасують у ПЕТ-пляшки різної місткості : 0,5 л, 0,88 л, 1л та 5 л. Окрім дезодорованої олії підприємство випускає недезодоровану, маргаринову продукцію марки «Віолія». Маргаринова продукція з логотипом «Віолія» та торговим знаком ПрАТ «Вінницький ОЖК» реалізується в багатьох регіонах України.

Такі відомі підприємства як ХБК м. Харків, «Світ ласощів» м.Черкаси, КМЗ «ОЛКОМ» м.Київ, ТМЗ «Тульчинка» м. Тульчин Вінницької області, ТОВ «Авіс» м. Вінниця та інших використовують продукцію яка виготовляється підприємством, під маркою «Віолія» у своїх виробничих процесах. Найбільшим попитом користуються рослинні жири, замінники молочного жиру, шортенінги, саломаси.

Асортимент продукції складає понад 70 найменувань. У роздрібній торгівлі продукція ПрАТ «Вінницький ОЖК» виготовляється під торговою маркою «Віолія».

Також слід зазначити, що окрім внутрішнього ринку, продукція компанії експортується більше ніж в 20 країн світу. Основними експортерами є такі країни як: Італія, Іспанія, Португалія, Польща, Англія, Нідерланди, Румунія та ін. Шрот відвантажувався в Польщу, Литву, Ізраїль, Грузію, Грецію, Німеччину та ін.

Протягом всього періоду експлуатації проводилась реконструкція та технічна модернізація обладнання комбінату з поступовим збільшенням потужності [55].

2007 рік. Встановлені 2 преси та 1 жаровня, що дало можливість збільшити виробничі потужності від 500 тонн насіння соняшнику на добу до 650 тонн на добу [55].

2008 рік. Введені в експлуатацію нові потужності по зберіганню, які дозволяють одночасно зберігати насіння соняшнику, ріпаку та сої (сумарною потужністю еквівалентною 24000 тонн насіння соняшнику). В даний час

комбінат має можливість приймати до 3000 тонн олійних культур за добу з можливістю одночасного приймання двох видів насіння [55].

2010 рік. На Вінницькому ОЖК була проведена чергова реконструкція з монтажем нового олійно - віджимного агрегату, що дало можливість збільшити добову потужність до 1000 тонн насіння соняшнику [55].

2013 рік. На території ПрАТ «Вінницький ОЖК» побудований та введений в експлуатацію другий олійноекстракційний завод добовою потужністю переробки [55]:

- насіння соняшнику – 1300 тонн, або
- насіння ріпаку – 1000 тонн, або
- насіння сої – 700 тонн.

Встановлений на заводі екстрактор дозволяє збільшити потужність до 1800 тонн добової переробки соняшнику.

Збудований та введений в дію в 2013 році олійноекстракційний завод ОЕЗ-2 значно збільшив виробничі потужності підприємства, яке зараз має можливість переробляти одночасно дві олійні культури. Весь технологічний процес переробки олійного насіння – від приймання насіння до відвантаження олії та гранульованого шроту - автоматизований та проводиться з пульта керування [55].

В 2014 році виконані подальші заходи з модернізації обладнання та підвищення ефективності виробництва на олійноекстракційному виробництві [55]:

- встановлений експандер EXP-350 MLE для формування ракушки;
- замінений охолоджувач ракушки;
- здійснено переобв'язку циклонів десольвентайзера;
- встановлений механічний фільтр ВНП-75 для фільтрування пресової олії;
- замінений шнек ракушки;
- автоматизована подача гріючої пари на жаровні;
- автоматизована подача матеріалу на жаровні;

- замінена норія м'ятки та інші.

В 2014 році на ділянці очищення стічних вод впроваджена додаткова схема очищення стічних вод з використанням коагулянтів і флокулянтів.

Функціонування власної котельні для спалювання лушпиння соняшнику, яке утворюється на олійноекстракційних заводах при переробці насіння соняшнику дозволяє економити енергоносії на підприємстві. Пар, який утворюється у процесі спалювання лушпиння соняшнику використовується у технологічних процесах, у виробничому процесі та для опалення приміщень підприємства.

Особливість діяльності ПрАТ «Вінницький ОЖК» полягає у тому, що його діяльність майже безвідходна, що досягається за рахунок того, що переважна кількість відходів реалізується як готовий продукт. Підприємство дотримується екологічного законодавства, з цією метою на підприємстві впроваджуються екологічно чисті технології.

Визначаючи потреби і очікування споживачів щодо якісних показників та асортименту продукції, комбінат постійно розширяє асортимент продукції та виробляє її як за ДСТУ, так і за власними Технічними умовами (ТУ). Власні ТУ гармонізовані з діючими ДСТУ, нормативними та керівними документами України щодо якості та безпечності харчових та кормових продуктів, розширюють асортимент та продовжують строки придатності продукції, яка виробляється. На даний час комбінат розробив 29 власних ТУ, за якими виробляються та реалізуються під торговою маркою «Віолія» харчові продукти: олія нерафінована та рафінована дезодорована фасовані, кондитерські та кулінарні жири, шортенінги, саломаси, замінники какао-масла. Також за ДСТУ та власними ТУ виробляються кормові продукти (шроту) та побічні продукти виробництва [55].

Продукція комбінату виготовляється за затвердженими Технологічними регламентами та інструкціями з дотриманням санітарних норм та правил. Висока якість та безпечність олій, жирів, маргаринів та шроту, відходів виробництва

відповідає вимогам не тільки державних стандартів України, а і стандартів інших держав, куди відвантажується експортна продукція [55].

Інтегрована система управління якістю та безпечністю продуктів впроваджена на ПрАТ «Вінницький ОЖК» відповідає вимогам ДСТУ ISO 9001:2009 та ДСТУ ISO 22000:2007 та дозволяє тримати якість виготовлюємої продукції на високому рівні. ПрАТ «Вінницький ОЖК» має сертифікати відповідності виробництва екологічним стандартам за системою екологічної сталості (ISCC). На всю харчову продукцію комбінат отримав санітарно-гігієнічні висновки, продукція сертифікована [55].

ПрАТ «Вінницький ОЖК» щорічно підтверджує якість своєї продукції на провідних українських та міжнародних дегустаційних конкурсах, неодноразово являвся переможцем Всеукраїнського конкурсу якості продукції (товарів, робіт, послуг) «100 кращих товарів України» переможцем регіонального конкурсу «Краща торгова марка Поділля». Продукція підприємства має чисельні нагороди - золоті та срібні медалі, а також «Золоті зірки якості». ПрАТ «Вінницький ОЖК» є переможцем Конкурсу на кращі будинки і споруди, збудовані та прийняті в експлуатацію в 2013 році за будівництво нового олійноекстракційного заводу ОЕЗ-2 [55].

Діяльність ПрАТ «Вінницький ОЖК» дуже відома у Вінницькій області через постійну підтримку громади, проведення благодійних акцій. Підприємство неодноразово нагороджувалось керівними організаціями України та Вінницької області за їх активну громадську позицію.

Конкуренці в олійно-жировій галузі України дуже висока. Основними конкурентами підприємства виступають всі олійно-жирові підприємства України.

На підприємстві багато уваги приділяється потребам споживачів, задля цього на підприємстві постійно вивчають їх потреби та очікування. Отриманні результати дослідження використовуються при формуванні асортименту продукції, що призводить до його постійного поповнення. Продукція комбінату виготовляється за затвердженими Технологічними регламентами та

інструкціями з дотриманням санітарних норм та правил. Висока якість та безпечність олій, жирів, маргаринів та шроту, відходів виробництва відповідає вимогам не тільки державних стандартів України, а і стандартів інших держав, куди відвантажується експортна продукція [55].

Якщо подивитись на організаційну структуру ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» (рис. 2.1) можна визначити, що вона відповідає лінійно-функціональній де основним керуючим органом є загальні збори акціонерів.

В основі лінійно-функціональної покладено принцип розподілу повноважень та відповідальності за функціями та прийняття рішень по вертикалі. Лінійно-функціональна структура дозволяє організувати управління за лінійною схемою, а функціональні підрозділи допомагають лінійним керівникам у вирішенні відповідних управлінських функцій.

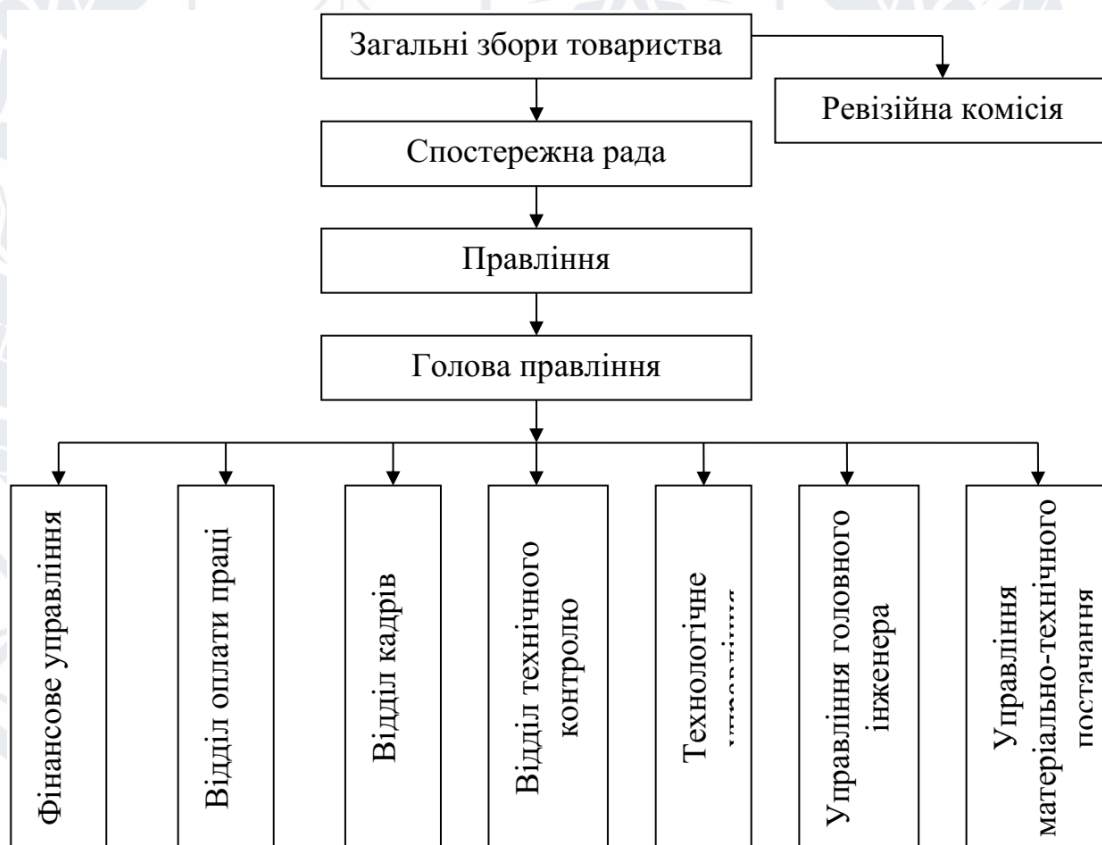

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Реалізація організаційної структури відображеної на рисунку 2.1 дозволяє ПрАТ «Вінницький ОЖК» у першу чергу забезпечувати дотримання прав акціонерів при прийнятті рішень щодо розвитку підприємства.

2.2 Аналіз структури активів та пасивів підприємства

Проведемо аналіз структури активів та пасивів підприємства ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2017-2020 рр. Активи у балансі підприємства відображають наявність ресурсів у підприємства для ведення господарської діяльності. Пасивах балансу відображать джерела формування ресурсів та розподіляються на власні та позикові кошти.

Можна сказати, що баланс дає змогу зрозуміти джерела походження ресурсів та напрями їх використання. Аналіз балансу почнемо з аналізу активів підприємства, для оцінки ефективності їх використання порівняємо динаміку зміни вартості активів та фінансових результатів діяльності підприємства. Дані проведених розрахунків представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 - Аналіз динаміки активів та фінансових результатів (тис. грн.) [55]

Показники	Роки			Відхилення			
	2018	2019	2020	2018-2019		2019-2020	
				абсолютне	відносне, %	абсолютне	відносне, %
Середня величина активів підприємства	4648284	4219391	3991441	-428894	-10,1	-227950	-5,7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2541681	1762329	1915837	-779352	-30,7	153508	8,7
Чистий фінансовий результат:	-97084	-78653	-100156	18431	-19,0	-21503	27,3

Дані розрахунків у таблиці 2.1 свідчать, що ефективність використання активів у 2020 році у порівнянні з 2019 роком знизилась. Так середня вартість активів зменшилась на 5,3%, а збитки збільшились на 27,3%. Якщо порівняти зміну середньої величини вартості активів та чистий дохід від реалізації продукції то можна зазначити, що у 2020 році підприємству знадобилось менше

активів для виробництва продукції ніж у 2019 році, про що свідчить збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 8,7% та зменшення середньої величини вартості активів на 5,7%.

Далі розгляне співвідношення оборотних та необоротних активів у балансі підприємства, дані щодо динаміки структури активів наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 - Динаміка структури активів підприємства [55]

Показники	Роки							
	2017		2018		2019		2020	
	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %
Необоротні активи	3837424	77,94	3735956	85,43	3621673	89,08	3511728	89,65
Оборотні активи	1086019	22,06	637169	14,57	443983	10,92	405498	10,35
Разом	4923443	100,00	4373125	100,00	4065656	100,00	3917226	100,00
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,28	-	0,17	-	0,12	-	0,12	-

Оцінюючи динаміку загальної вартості активів підприємства за 2017-2020 рр. потрібно відзначити, що впродовж досліджуваного періоду їх вартість постійно зменшувалась, що є негативною тенденцією, бо свідчить про скорочення фінансово-господарської діяльності підприємства. Зменшення вартості активів впродовж 2017-2019 рр. відбувалось за рахунок зменшення вартості та частки оборотних активів. У 2020 році структура активів не змінилась, але їх сукупна вартість скоротилась на 148 млн. грн. У структурі активів найбільшу частину склали необоротні активи, частка яких на кінець 2020 року склала 89,65%. Що свідчить про те, що у структурі витрат підприємства переважають накладні витрати, таким чином діяльність підприємства чутлива до змін обсягу виручки. Для подальшого аналізу необхідно проаналізувати структуру оборотних та необоротних активів, щоб визначити саме за рахунок яких відбувалось зменшення їх вартості.

У таблиці 2.3. наведено динаміку зміни структури необоротних активів підприємства. Дані таблиці свідчать, що вартість необоротних активів скоротилась за рахунок зменшення вартості основних засобів. Частка основних засобів у необоротних активах впродовж 2017-2020 років складала 96-98%, що

свідчить про те, що підприємство прагне створити матеріальні умови для розширення основної діяльності підприємства.

У таблиці 2.4. наведено динаміку зміни структури оборотних активів. Дані таблиці 2.4 відображають зміну у вартості оборотних коштів, визначено, що їх зменшення відбулося за рахунок зменшення виробничих запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів та їх еквівалентів. Так у період з 2017 по 2020 рр. вартість виробничих запасів зменшилась з 234,6 млн. грн. до 70,2 млн. грн. їх частка на кінець 2020 року склала 17,3%. Дебіторська заборгованість за аналогічний період скоротилась з 74,7 млн. грн. до 29,2 млн. грн. а її частка у оборотних активах склала 7,2%. Грошових коштів та їх еквівалентів зменшились впродовж 2017-2019 рр. мали тенденцію до збільшення та у 2019 році досягли 43,4 млн. грн. але у 2020 році їх вартість скоротилась до 7,2 млн. грн., а частка у оборотних активів зменшилась до 1,8%.

Як було зазначено вище пасиви є джерелом формування активів підприємства, та складаються з власного та позикового капіталу.

Для аналізу пасивів підприємства доцільно провести аналіз таких показників як коефіцієнт автономії, що дорівнює частці власних засобів у загальній величині джерел засобів підприємства та проаналізувати коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів, для розуміння які джерела фінансування превалюють у діяльності підприємства. Результати проведених розрахунків аналізу пасивів підприємства представлено у таблиці 2.5.

Дані у таблиці 2.5 свідчать про зменшення вартості як власного так і позикового капіталу. Якщо подивитись на структуру пасиві то можна зазначити, можна зробити висновок, що у 2020 році частка власного капіталу збільшилась на 3% у порівнянні з 2017 роком. Відповідно зменшилась частка позикового капіталу, що свідчить про зменшення залежності від зовнішнього фінансування.

Таблиця 2.3 - Динаміка структури необоротних активів, тис. грн. [55]

Показники	Роки								Відхилення		
	2017		2018		2019		2020		2017-2018	2018-2019	2019-2020
	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %			
Нематеріальні активи	0	0,00	45	0,00	21	0,00	10	0,00	45	-24	-11
Незавершені капітальні інвестиції	72790	1,90	22824	0,61	12605	0,35	12358	0,35	-49966	-10219	-247
Основні засоби	3712750	96,75	3661044	97,99	3556943	98,21	3447243	98,16	-51706	-104101	-109700
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0	0,00	0	0,00	0	0,00	72458	2,06	0	0	72458
інші фінансові інвестиції	0	0,00	0	0,00	0	0,00	11	0,00	0	0	11
Довгострокова дебіторська заборгованість	10	0,00	8	0,00	0	0,00	0	0,00	-2	-8	0
Усього	3837424	100,00	3735956	100,00	3621673	100,00	3511728	100,00	-101468	-114283	-109945

Таблиця 2.4 - Динаміка структури оборотних активів, тис. грн. [55]

Показники	Роки								Відхилення		
	2017		2018		2019		2020		2017-2018	2018-2019	2019-2020
	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %			
Запаси	518420	47,7	159290	25,0	198350	44,7	241887	59,7	-359130	39060	43537
Виробничі запаси	234602	21,6	123675	19,4	114460	25,8	70252	17,3	-110927	-9215	-44208
Готова продукція	279964	25,8	25945	4,1	81660	18,4	134410	33,1	-254019	55715	52750
Товари	3854	0,4	9670	1,5	2230	0,5	37225	9,2	5816	-7440	34995
Векселі одержані	420	0,0	420	0,1	0	0,0	0	0,0	0	-420	0
Дебіторська заборгованість	74777	6,9	197737	31,0	58260	13,1	29279	7,2	122960	-139477	-28981
за виданими авансами	373561	34,4	185101	29,1	11286	2,5	25302	6,2	-188460	-173815	14016
з бюджетом	91135	8,4	43447	6,8	23417	5,3	44228	10,9	-47688	-20030	20811
Інша поточна дебіторська заборгованість	819	0,1	511	0,1	109152	24,6	55601	13,7	-308	108641	-53551
Грошові кошти та їх еквіваленти	23414	2,2	50105	7,9	43393	9,8	7315	1,8	26691	-6712	-36078
Інші оборотні активи	3473	0,3	557	0,1	125	0,0	1886	0,5	-2916	-432	1761
Усього	1086019	100,0	637169	100,0	443983	100,0	405498	100,0	-448850	-193186	-38485

Таблиця 2.5 - Динаміка структури пасивів підприємства (тис. грн.) [55]

Показники	Роки							
	2017		2018		2019		2020	
	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %
Власний капітал	2726385	66,4	2630573	74,9	2547529	71,9	1968849	69,7
Позиковий капітал	1381572	33,6	880694	25,1	996390	28,1	856434	30,3
Разом	4107957	100	3511267	100,0	3543919	100,0	2825283	100,0
Коефіцієнт автономії	0,55		0,60		0,63		0,57	
Коефіцієнт співвідношення позичених і власних засобів	0,51		0,33		0,39		0,43	

Отже, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» відбулось погіршення майнового стану підприємства.

У таблиці 2.6 відображено зміну структури та вартості пасиву балансу за 2017-2020 рр. наведено у таблиці 2.6.

Дані у таблиці 2.6 свідчать, що на підприємстві скоротилась вартість власного капіталу, причиною такого скорочення стало збільшення нерозподіленого збитку. Нерозподілений збиток збільшився на 578,7 млн. грн. за рахунок зміни у капіталі та збитків отриманих у результаті господарської діяльності у 2020 році. У фінансовій звітності не зазначено які саме зміни у капіталі відбулись.

У результаті аналізу активів та пасивів підприємства визначено що частка власних коштів протягом досліджуваного періода збільшувалась, та на кінець 2020 року склала 62,5%, що свідчить про зменшення фінансової залежності підприємства та фінансування діяльності підприємства переважно за рахунок власного капіталу. У структурі позикового капіталу, переважає поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами та інші поточні зобов'язання, їх загальна частка складає 20%. Таким чином підприємство фінансує свою поточну діяльність.

Таблиця 2.6 - Зміна вартості та структури пасивів підприємства (тис. грн.) [55]

Показники	Роки								Відхилення		
	2017		2018		2019		2020		2017-2018	2018-2019	2020-2021
	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %			
Власний капітал											
Зареєстрований (пайовий) капітал	78099	1,59	78099	1,79	78099	1,92	78099	1,99	0	0	0
Капітал у дооцінках	2741251	55,68	2730629	62,44	2730292	67,21	2730292	69,70	-10622	-337	0
Додатковий капітал	20	0,00	1	0,00	1	0,00	1	0,00	-19	0	0
Резервний капітал	432	0,01	432	0,01	432	0,01	432	0,01	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-91269	-1,85	-178588	-4,08	-261295	6,43	-839975	-24,43	-85171	-82707	-578680
Усього власний капітал	2728533	55,42	2630573	60,15	2547529	62,71	2447373	62,48	-97960	-83044	-100156
Поточні зобов'язання і забезпечення											
Поточна кредиторська заборгованість											
довгостроковими зобов'язаннями	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0
товари, роботи, послуги	239509	4,86	102537	2,34	59950	1,48	36701	0,94	-136972	-42587	-23249
розрахунками з бюджетом	1003	0,02	1667	0,04	1856	0,05	1578	0,04	664	189	-278
розрахунками зі страхування	704	0,01	1248	0,03	1330	0,03	324	0,01	544	82	-1006
розрахунками з оплати праці	2921	0,06	5234	0,12	5496	0,14	4352	0,11	2313	262	-1144
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	542055	11,01	285913	6,54	129055	3,18	532954	13,61	-256142	-156858	403899
Інші поточні зобов'язання	519649	10,55	380233	8,69	668196	16,45	243376	6,21	-139416	287963	-424820
Усього поточні зобов'язання і забезпечення	1381572	28,06	880694	20,14	996390	24,53	856434	21,86	-500878	115696	-139956
Разом	4923443	100,00	4373095	100,00	4062605	100,00	3438702	100,00	-550348	-310490	-623903

Аналіз структури активів та пасивів підприємства дозволив визначити, що підприємству у структурі активів доцільно збільшити частку оборотних коштів. Це дозволить підприємству підвищити мобільність активів мобільність активів, що можна забезпечити за рахунок збільшення обсягу готової продукції, відвантажених товарів та інших швидко реалізуємих активів.

2.3 Оцінка системи управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Проаналізуємо стан управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». З цією метою в першу чергу проведемо оцінку фінансових результатів діяльності підприємства.

З таблиці 2.7 видно, що протягом 2017-2019 рр. спостерігається зменшення валового прибутку ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», проте у 2020 році валовий прибуток збільшився за рахунок випереджаючого темпу росту чистого доходу на 8,7% по відношенню до собівартості продукції, яка збільшилась на 1,8%.

Попри негативну динаміку зміни фінансового результату від операційної діяльності у 2017-2019 рр. у 2020 році підприємство отримало позитивне значення показника, яке склало 19,5 млн. грн. Що стосується динаміки чистого фінансового результату то впродовж аналізованого періоду має від'ємне значення. Найбільший збиток впродовж 2017-2020 рр. був у 2020 році та склав 100,1 млн. грн. Таким чином, ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» потребує термінових заходів щодо покращення політики управління фінансовими результатами.

Проаналізуємо причини погіршення фінансових результатів на основі аналізу доходів та витрат підприємства. З таблиці 2.7 видно, що на підприємстві основним джерелом доходів є реалізації продукції, також доходи надходили від інших операційних доходів та інших фінансових доходах. Чистий дохід від реалізації ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в 2020 р. склав 191,58 млн. грн., що на 8,7% більше у порівнянні з попереднім роком 2016 р. та на 47% менше порівняно із 2017 р. коли був отриманий найбільший чистий дохід за

аналізований період. Саме чистий дохід складе основну частку доходів підприємства. Зважаючи на високу частку чистого доходу в доходах підприємства, досить можна вважати позитивним його збільшення у 2020 році.

Таблиця 2.7 – Абсолютні показники, які характеризують фінансові результати ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» (тис. грн.)

Показники	Роки				Зміна		
	2017	2018	2019	2020	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3610471	2541681	1762329	1915837	-1068790	-779352	153508
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3452064	2436258	1690515	1722103	-1015806	-745743	31588
Валовий прибуток	158407	105423	71814	193734	-52984	-33609	121920
Інші операційні доходи	74121	60572	50429	66122	-13549	-10143	15693
Адміністративні витрати	30058	37274	45107	41308	7216	7833	-3799
Витрати на збут	126127	78239	79808	92894	-47888	1569	13086
Інші операційні витрати	121127	128549	116938	106082	7422	-11611	-10856
Фінансовий результат від операційної діяльності:	-44784	-78067	-119610	19572	-33283	-41543	139182
Інші фінансові доходи	57408	72926	119914	75995	15518	46988	-43919
Фінансові витрати	101175	106394	89738	209292	5219	-16656	119554
Фінансовий результат до оподаткування:	15884	14451	10781	13569	-22984	22101	-24291
Чистий фінансовий результат:	-72667	-97084	-78653	-100156	-24417	18431	-21503

Якщо подивитись на динаміку інших операційних доходів та інших фінансових доходів (рис. 2.2) то можна визначити, що чіткого тренду немає, таким чином ми не можемо стверджувати о позитивній чи негативній динаміці.

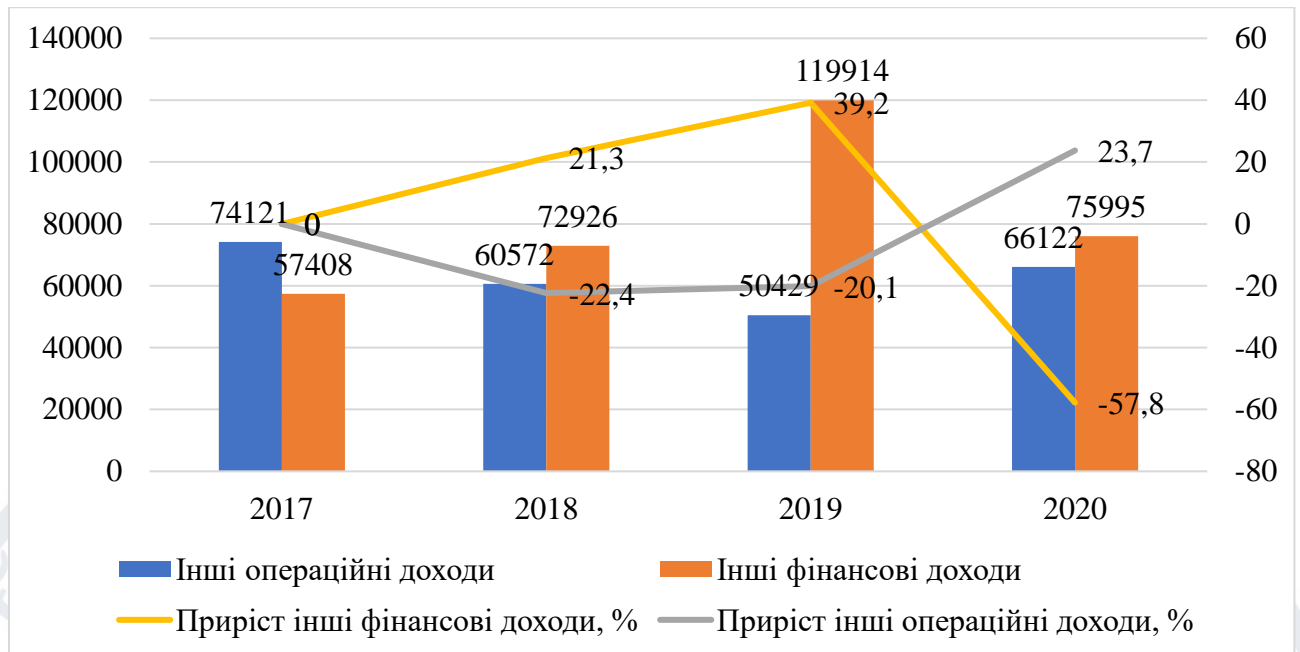

Рисунок 2.2 – Зміна інших операційних та інших фінансових доходів у 2017-2020 рр.

Проведемо аналіз витрат, понесених ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». З таблиці 2.7 видно, що всі витрати ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» окрім адміністративних та фінансових витрат мали динаміку до зменшення впродовж 2017-2020 рр. Серед витрат підприємства найбільшу питому вагу займає саме собівартість реалізованої продукції. Зменшення чистого доходу впродовж 2017-2019 рр. спричинило зменшення й собівартості реалізованої продукції, яка разом з тим, як видно з таблиці 2.7, мала нижчі темпи зменшення порівняно із чистим доходом.

В 2020 р. собівартість реалізованої продукції склала 1722,1 млн. грн., що на 1,8% більше порівняно із 2019 р. та на 50% менше у порівнянні із 2017 р. Частка собівартості у витратах підприємства у 2020 р. складала 78,8%. Отже, саме собівартість є основною частиною витрат ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Адміністративні витрати ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» збільшувались у 2017-2018 рр. У 2020 році зменшились до 41,3 млн. грн. та складають 1,9% від загальної суми витрат.

Впродовж 2017-2020 рр. на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» витрати на збут та інші операційні витрати мали тенденцію до зменшення та складають 4,3 і 4,9 % відповідно у загальних витратах підприємства.

Фінансові витрати підприємства в 2020 р. склали 209,2 млн. грн., що становить 9,6% усіх витрат ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». Відповідно до Податкового кодексу України до фінансових витрат належать витрати на нарахування процентів (за користування кредитами та позиками, за випущеними облігаціями та фінансовою орендою) й інші витрати підприємства в межах норм.

Проаналізуємо показники рентабельності підприємства. Усі розраховані показники рентабельності наведено у таблиці 2.8. Проведені розрахунки рентабельності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» свідчать, що управління фінансовими результатами здійснюється неефективно, оскільки значення більшості показників рентабельності є від'ємними.

Таблиця 2.8 – Аналіз рентабельності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» [55]

Показник	Рекомендоване значення	2017	2018	2019	2020
Валова рентабельність продаж	>0	0,04	0,04	0,04	0,10
Операційна рентабельність продаж	>0	-0,01	-0,03	-0,07	0,01
Чиста рентабельність продаж	>0	-0,02	-0,04	-0,04	-0,05
Рентабельність сукупного капіталу	>0	-0,02	-0,03	-0,02	-0,03
Рентабельність власного капіталу	>0	-0,03	-0,04	-0,03	-0,05
Чиста рентабельність продукції	>0	-0,02	-0,04	-0,05	-0,06
Рентабельність основних засобів	>0	-0,02	-0,03	-0,02	-0,03
Рентабельність оборотних активів	>0	-0,07	-0,15	-0,18	-0,25
Рентабельність необоротних активів	>0	-0,02	-0,03	-0,02	-0,03

Протягом досліджуваного періоду тільки валова рентабельність продажів мала додатне значення. Значення валової рентабельності продажів у 2020 році склало 10%, що означає, що з однієї гривні вкладеної в собівартість продукції,

ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» отримував 10 копійок валового прибутку. Це на 6 копійок більше порівняно із попередніми роками.

У подальшому дослідженні для аналізу ефективності систему управління фінансовими результатами доцільно використати модель DuPont. Ця модель дозволяє проаналізувати фінансового стану підприємства на основі коефіцієнтів. Отримані результати розрахунку коефіцієнтів дозволяють визначити потенціал підприємства.

Схематичне розрахунок багатфакторної моделі «DuPont» відображено на рисунку 2.3

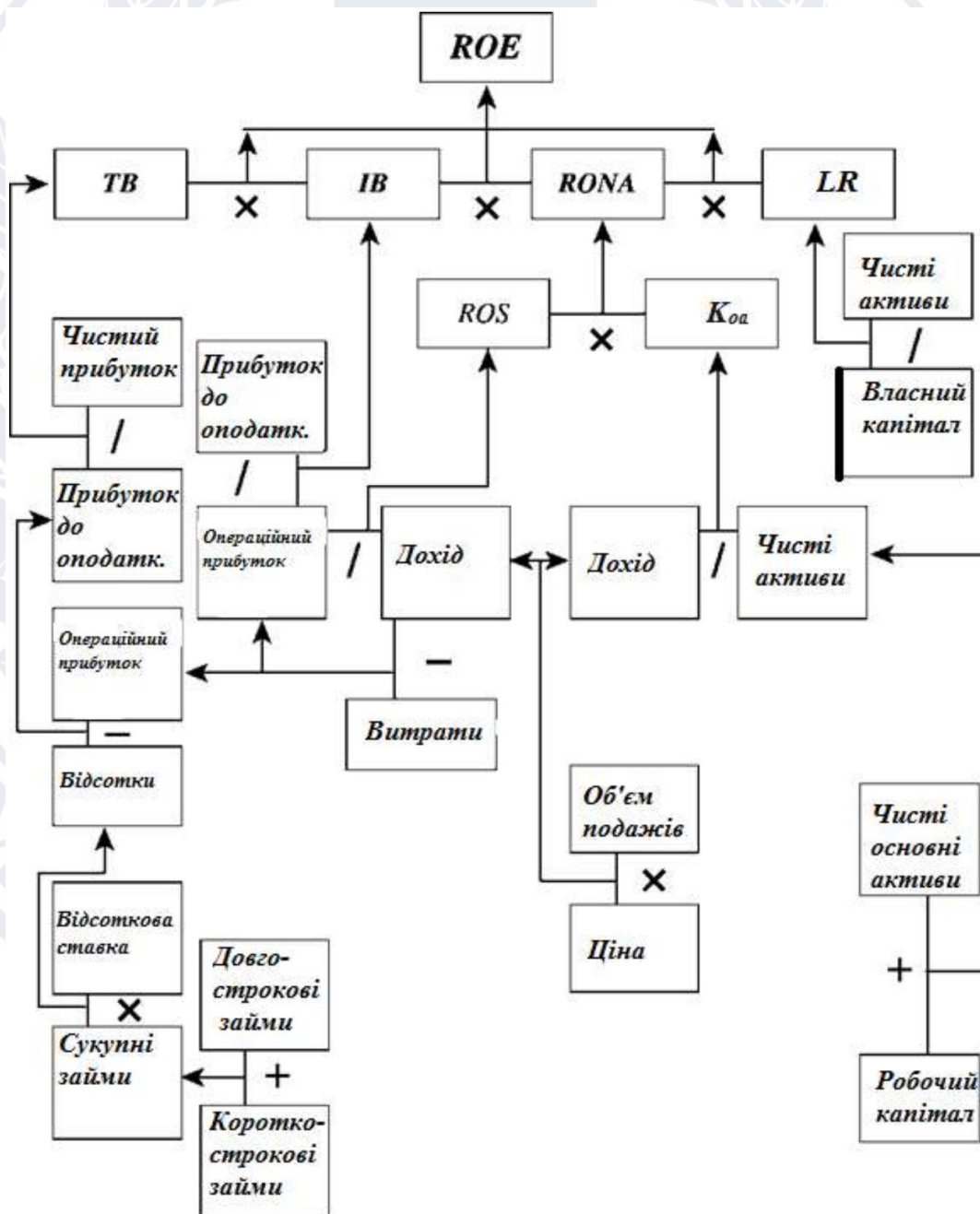

Рисунок 2.3 - Схема багатфакторної моделі «DuPont»

Багатофакторна модель «DuPont» позиціонується як інструмент оцінки та формування рекомендацій для покращення діяльності підприємства. Відповідно до схеми розрахунку багатофакторної моделі результативний показник ROE (рентабельність власного капіталу) залежить від наступних факторів: рентабельність продажів, ресурсовіддача та коефіцієнт фінансової залежності. Як зображено на схемі розрахунку, модель «DuPont» узагальнює у собі всі сторони фінансово-господарчої діяльності підприємства.

Для проведення відповідно до моделі «DuPont» доцільно використати наступні формули для проведення розрахунків:

$$R_{BK} = \frac{\text{Чистий_прибуток}}{\text{Власний_капітал}} = R_n \times P_{\text{відт}} \times K_{\text{зал}}, \quad (2.1)$$

$$R_n = \frac{\text{Чистий_прибуток}}{\text{Виручка_від_реалізації}}, \quad (2.2)$$

$$P_{\text{відт}} = \frac{\text{Виручка_від_реалізації}}{\text{Усього_активів}}, \quad (2.3)$$

$$K_{\text{зал}} = \frac{\text{Загалом_джерел_коштів}}{\text{Власний_капітал}} \quad (2.4)$$

Значення факторів необхідних для розрахунку результуючого показника, рентабельність власного капіталу, наведено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 - Аналіз показників моделі «DuPont» для ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення
Чиста рентабельність продаж	-0,04	-0,05	-0,01
Ресурсовіддача	0,47	0,57	0,1
Коефіцієнт фінансової залежності	1,59	1,74	0,06
Рентабельність власного капіталу	-0,03	-0,05	-0,02

Загальне відхилення рентабельності власного капіталу у 2020 в порівнянні з 2019 роком становило -0,02 пунктів.

Спочатку визначимо як зміна чистої рентабельності вплинула на рентабельність власного капіталу. Для цього доречно використати формулу 2.5

$$R_{BK}^{PP} = \Delta R_n \times P_{vid}^0 \times K_{зал}^0, \quad (2.5)$$

$$R_{BK}^{PP} = -0,01$$

Для визначення як зміна ресурсовіддачі вплинула на рентабельність власного капіталу використаємо формулу 2.6.

$$R_{BK}^P = R_n^1 \times \Delta P_{vid} \times K_{зал}^0, \quad (2.6)$$

$$R_{BK}^P = -0,008$$

Для визначення як зміна коефіцієнта фінансової залежності вплинула на рентабельність власного капіталу використаємо формулу 2.7.

$$R_{BK}^{\Phi 3} = R_n^1 \times P_{vid}^1 \times \Delta K_{зал}, \quad (2.7)$$

$$R_{BK}^{\Phi 3} = -0,002$$

Якщо ми просумуємо усі зміни, рентабельність власного капіталу зменшилась на 0,02 пункти. Найбільший вплив на рентабельність власного капіталу має показник рентабельності продажів.

Таким чином, проведений аналіз за багатофакторною моделлю «DuPont» показав, що на підприємстві фінансовий результат у значній мірі залежить від продажів готової продукції.

Оцінка ефективності управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» показала нездатність керівництва до підвищення прибутковості діяльності компанії.

Основні проблеми з якими стикається підприємство, це переважання витрат над доходами що призводить до збитків впродовж аналізованого періоду. Таким чином постає необхідність у розробці стратегії управління фінансовими результатами на підприємстві.

Висновки до розділу 2

В даний час ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» є одним з найбільших і найпотужніших підприємств з переробки олійних культур і виробництва рослинних олій та жирів в Україні.

Аналіз структури активів та пасивів підприємства ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2017-2020 рр. показав що ефективність використання активів у 2020 році у порівнянні з 2019 роком знизилась. Якщо порівняти зміну середньої величини вартості активів та чистий дохід від реалізації продукції то можна зазначити, що у 2020 році підприємству знадобилось менше активів для виробництва продукції ніж у 2019 році, про що свідчить збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 8,7% та зменшення середньої величини вартості активів на 5,7%.

Оцінюючи динаміку загальної вартості активів підприємства за 2017-2020 рр. потрібно відзначити, що впродовж досліджуваного періоду їх вартість постійно зменшувалась, що є негативною тенденцією, бо свідчить про скорочення фінансово-господарської діяльності підприємства. Дані аналізу свідчать про зменшення вартості як власного так і позикового капіталу. Якщо подивитись на структуру пасивів то можна зазначити, що частка власного капіталу у 2020 році в порівнянні з 2017 роком збільшилась на 3%, відповідно зменшилась частка позикового капіталу, що є позитивною тенденцією, оскільки свідчить про зменшення залежності від зовнішнього фінансування.

Аналіз зміни структури власного капіталу свідчить, що його скорочення відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого збитку. Нерозподілений збиток збільшився на 578,7 млн. грн. за рахунок зміни у капіталі та збитків отриманих у результаті господарської діяльності у 2020 році.

У результаті аналізу активів та пасивів підприємства визначено що частка власних коштів протягом досліджуваного періода збільшувалась, та на кінець 2020 року склала 62,5%, що свідчить про зменшення фінансової залежності підприємства. У структурі позикового капіталу, переважають поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами та інші поточні

зобов'язання, їх загальна частка складає 20%. Таким чином підприємство фінансує свою поточну діяльність.

Проведений аналіз показав, що управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» здійснюється неефективно. Основні проблеми з якими стикається підприємство, це переважання витрат над доходами що призводить до збитків впродовж аналізованого періоду. Таким чином постає необхідність у розробці стратегії управління фінансовими результатами на підприємстві.

РОЗДІВЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Формування стратегії управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

На сьогодні, однією з основних проблем більшості вітчизняних підприємств є низька якість та ефективність у стратегічному управлінні, яка була викликана впевненістю управлінців в його недоцільності і неможливості та в нестабільності середовища, незадовільним рівнем підготовки, недостатністю у рівні стратегічного мислення керівників, малою обізнаністю в теоретичній та практичній сфері стратегічного менеджменту [25]. Внаслідок цього перед підприємством постає проблема неможливості реалізації місії повною мірою [6].

Стратегічна карта підприємства не тільки визначає загальний стратегічний напрям руху компанії, а і увідповіднює внутрішні бізнес-процеси, стратегічні цілі, заходи, ключові показники та цільові значення цих показників.

В результаті запровадження стратегічної карти управління фінансовою результативністю на досліджуваному нами ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» пошириться стратегія товариства серед працівників, підвищиться ефективність управління фінансовою результативністю, покращиться рівень фінансової результативності за різними видами діяльності товариства та зросте індивідуальна результативність кожного працівника товариства.

Впровадження стратегічних карт на підприємстві дозволяє керівництву отримувати корисну інформацію для управління, що є цінною та включеною в стратегічні карти підприємства та має стратегічну направленість. Також, через вчасне отримання інформації, обробку і переведення її у доступну для використання, управлінський персонал зможе виконувати контролюючі функції по поточних показниках діяльності підприємства [49].

Стратегічна карта являє собою доволі простий для сприйняття метод відображення стратегії підприємства, його цілей та напрямків розвитку. Функціональне призначення стратегічних карт полягає у використанні стратегії

серед працівників підприємства та перенесення її на операційний рівень діяльності, тобто використання у щоденних операційних процесах [22].

Стратегічні карти забезпечують краще розуміння менеджерами різних рівнів напрямку руху компанії і ефективну розстановку пріоритетів для досягнення головної місії підприємства.

Отже, метою запровадження стратегічних карт є зробити стратегію роботою кожного.

Доцільність використання стратегічних карт у практичній діяльності полягає в тому, що вони дають змогу керівництву підприємства отримувати необхідну для управління підприємством інформацію, що є вимірною і введеною до стратегічної карти та має стратегічну спрямованість.

Вчасно отримана інформація сприяє ефективній оцінці показників діяльності підприємства і забезпечує прийняття зважених та обґрунтованих управлінських рішень. Стратегічна карта деталізує систему показників, ілюструючи динаміку стратегічного розвитку і роблячи акцент на основні напрями діяльності підприємства, дозволяючи здійснювати контроль за стратегією у межах усього підприємства. Тобто, стратегічна карта надає універсальний і послідовний спосіб опису стратегії так, щоб можна було встановити не лише цілі і показники, а і управляти ними [40, с. 328].

Стратегічна карта – це зв'язок між формуванням стратегії підприємства та її реалізацією.

Методика побудови стратегічної карти підприємства включає такі етапи: цілепокладання, поєднання стратегічних цілей причинно-наслідковими зв'язками, переведення стратегічних цілей у площину конкретних показників, визначення заходів із досягнення цілей [23].

Розробляючи алгоритм побудови стратегічної карти як складової частини стратегічного управління фінансовими результатами діяльності підприємства, враховується послідовність реалізації оцінки та аналізу рівня фінансової безпеки підприємства.

Алгоритм розробки стратегічної карти підприємства в рамках забезпечення фінансової безпеки є таким:

- 1) формування та коректування стратегічної цілі організації та відповідне забезпечення зони фінансової безпеки у відповідності до стратегії його розвитку;
- 2) побудова стратегічної карти підприємства на основі взаємозв'язку стратегічних цілей підприємства;
- 3) визначення системи цільових показників фінансової безпеки підприємства, яка буде характеризувати певні досягнення у стратегічних цілях і демонструвати ефективність діяльності підприємств, визначати їх оптимальні значення та закріплювати функцію фінансової відповідальності;
- 4) розподіл запланованих коефіцієнтів з фінансової безпеки суб'єкта господарювання з урахуванням функціональної специфіки та центрів фінансової відповідальності;
- 5) планування, обчислення та розробка заходів, які спрямовані на досягнення цільових показників фінансової безпеки організації з урахуванням центрів відповідальності і організації в цілому;
- 6) погодження зі стратегічною відповідністю всіх наявних на підприємстві ресурсів та процесів, які забезпечують фінансову безпеку організації;
- 7) коригування та контроль показників фінансової безпеки підприємства, їх цільових значень, а також окреслення періодичності та контрольного аналізу цільових показників, що характеризують рівень фінансової безпеки підприємства;
- 8) забезпечення сформованості стратегічної програми із зазначенням заходів, які забезпечують фінансову безпеку підприємства.

Формування стратегічних карт ґрунтується на таких основних принципах [22, 25, 29, 16]:

- науковість і обґрунтованість;
- безперервність формування;
- колективний підхід до формування;
- доступність;
- достовірність;
- своєчасність;
- гнучкість;

– синергізм.

Перший принцип формування стратегічних карт – науковість і обґрунтованість. Стратегічні карти повинні відображати інформацію, яка важлива при реалізації стратегії. Науково обґрунтованим є те, що формування стратегічних карт відбувається за чотирма перспективними напрямками: фінанси, клієнти, бізнес-процеси та персонал. При цьому виражена вона через карту показників, які поєднані між собою стратегічним причинно-наслідковим зв'язком.

Принцип безперервності формування полягає в тому, що незважаючи на розробку стратегічних карт строком на 3-5 років існує можливість для внесення змін до стратегічних карт відповідно до проведеного навчання персоналу.

Принцип колективного підходу полягає в залученні до процесу формування стратегічних карт не тільки менеджерів вищого рівня, а і менеджерів нижньої ланки, а також зовнішніх стейкхолдерів.

Принцип доступності стратегічної карти полягає в її незначному обсязі, який відображає чотири перспективні напрями формування (фінанси, клієнти, бізнес-процеси та персонал), що вміщують цілі, показники, цільові значення і заходи.

Принцип достовірності стратегічної карти ґрунтується на тому, що карта показників стратегічної карти відповідає дійсності та відображає показники, що мають найбільший вплив на стан фінансової результативності компанії. Із метою дотримання принципу достовірності повноваження із формування стратегічних карт делегуються працівникам відділу управління стратегіями і стороннім організаціям [29]. У протилежному випадку карта показників стратегічної карти буде розраховуватись тими працівниками підприємства, чію діяльність вони характеризують.

Своєчасність стратегічної карти – це використання при формуванні стратегічної карти як фінансових, так і ринкових показників, показників внутрішніх процесів підприємства і розвитку та навчання персоналу, що дає можливість вчасно приймати управлінські рішення і уникати фінансових втрат.

Фінансові показники для стратегічних карт є такими, що відносяться до «пізніх» показників. Зазначені показники мають орієнтовані націлену на минуле та мають надто високу ступінь агрегованості для розуміння персоналом у повсякденних процесах на підприємстві. «Ранні» показники (усі показники ринкової, внутрішньої перспектив і перспективи навчання персоналу), навпаки, дають змогу вчасно здійснити коригуючі дії та уникнути погіршення значень пізніх показників. «Ранні» показники - це, наприклад, частка ринку, витрати на навчання персоналу, частка браку на виробництві тощо [30, с. 105].

Принцип гнучкості стратегічних карт дещо співпадає з принципом безперервності формування, адже гнучкість проявляється шляхом використання можливості навчання персоналу та внесення змін до стратегічних карт.

Науковці [30, 57] вважають, що завдяки стимулюванню працівників до процесу навчання на підприємстві виникатимуть нові стратегічні ініціативи, цілі та ідеї, що вимагатимуть внесення змін до стратегічної карти підприємства та її стратегії в цілому.

З другого боку, гнучкість стратегічних карт – це можливість адаптувати стратегічні карти під вимоги відповідного підприємства. У даному випадку під гнучкістю вважається можливість змінювати архітектуру стратегічної карти конкретного підприємства, якщо це необхідне для реалізації стратегії.

Таким чином, цей принцип дозволяє вносити корективи в перспективи і у стратегічну карту. Для уникнення плутанини, пов'язаної із подвійним трактуванням принципів, пропонуємо можливість вносити зміни структуру стратегічної карти розглядати як структурну гнучкість, а здатність стратегічної карти змінюватись у відповідності до стратегічних змін – як адаптивність [30, с. 104].

Принцип синергізму стратегічних карт виділяється лише деякими авторами [29]. Даний принцип ґрунтується на здатності сформувати образ, певну цілісну структуру, результат якої буде більшим від суми складових компонентів. Принцип синергізму відіграє важливу роль в процесі переходу від непослідовного до інтегрованого і системного підходу до прийняття стратегічних рішень.

Синергізм стратегічних карт проявляється в тому, що внаслідок включення у стратегічну карту того чи іншого показника можна отримати більший результат у порівнянні із дослідженням і вимірюванням цього ж показника за межами стратегічної карти. Крім того, отриманий результат виявляється більшим з огляду на процес реалізації стратегії підприємства та в абсолютному (відносному) значенні (для фінансових показників) [29, с. 105].

Важливим фактором впровадження стратегічного плану підприємства є послідовність та логічність усіх дій. Як тільки стратегічні цілі визначені, доцільно застосувати концепцію BSC, інтегруючи перспективи через причинні зв'язки між окремими областями результативності (Рис. 3.1.).

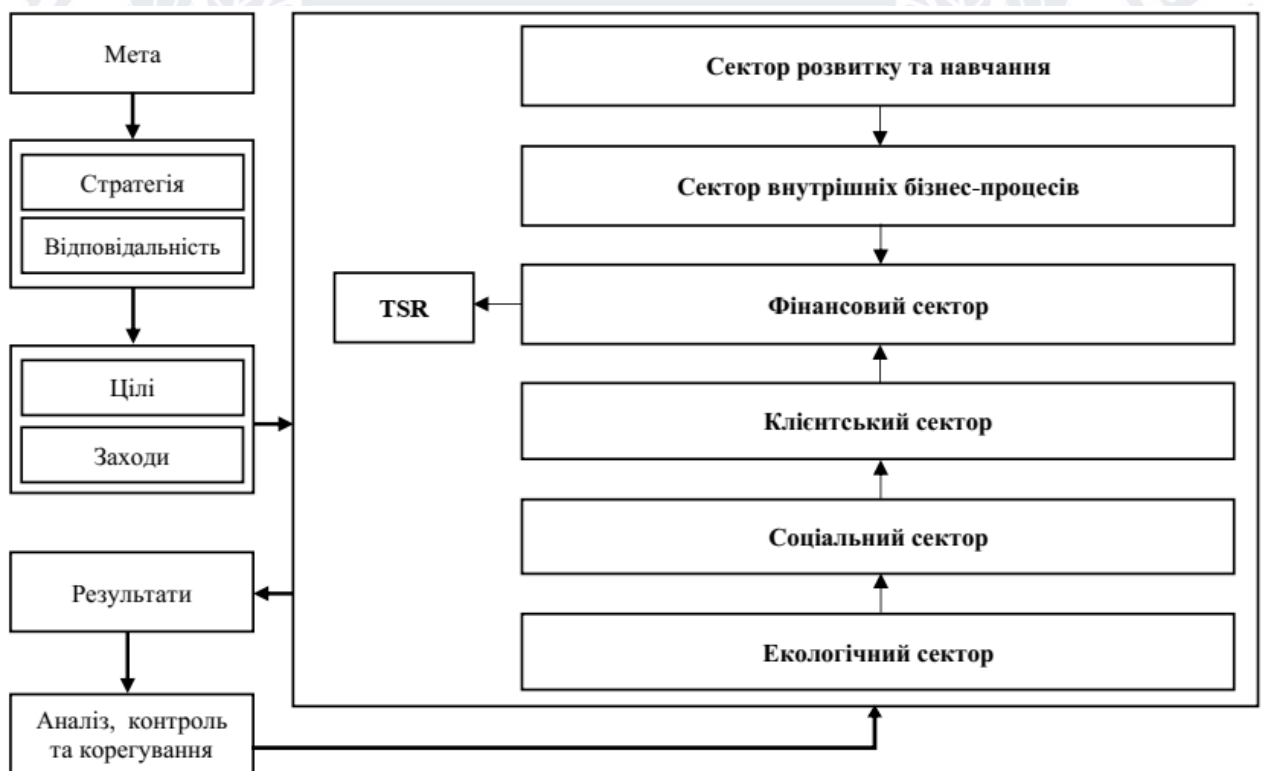

Рисунок 3.1 - Стратегічна карта підприємства на основі концепції BSC

Як бачимо, усі фінансові та нефінансові показники секторів системи прямо, або опосередковано впливають на результати фінансового сектору. Категорія Total Shareholder Return також входить до нього, проте у зображеній системі він був винесений із даного сектору, оскільки саме TSR найбільше цікавить акціонерів компанії.

Стратегічні карти і карти показників нерозривно пов'язані та доповнюють один одного. Вони висвітлюють стратегічні прагнення підприємства і показують

всім працівникам які стратегічні цілі мають бути досягнутими та які важливі критерії успіху на шляху до цих цілей – стратегічні, тактичні або операційні.

Маючи інформацію про цільові та фактичні значення ключових показників результативності, організація може відстежувати досягнення своїх цілей. Цінності організації – додатковий фактор, що впливає на бачення і місію організації. Цінності повинні сприйматися як позачасові, глибоко закорінені переконання організації, які використовуються як керівні принципи для збереження того, що сприяло її успіху [46, с. 305]. Наведемо типову стратегічну карту на рисунку 3.2.

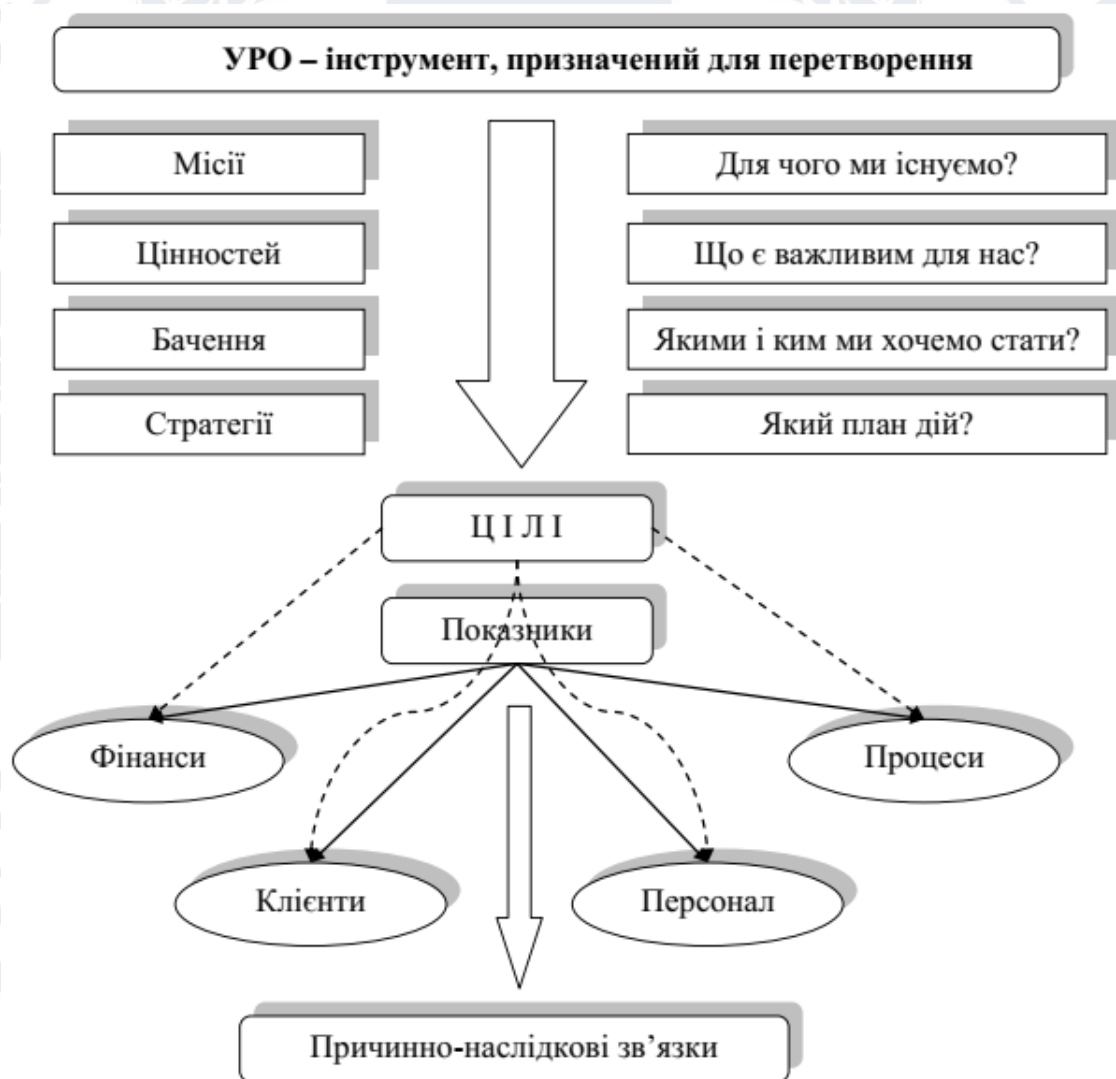

Рисунок 3.2 – УРО як інструмент перетворення планів компанії у результат [34]

Розробка стратегічних карт на підприємстві допомагає швидко та доступно донести інформацію про місію, цінності, бачення та стратегію підприємства до менеджерів всіх рівнів. Це стає необхідністю для забезпечення ефективності та

динамізму підприємства, здатному забезпечити його конкурентоспроможність у довгостроковому періоді. Саме тому, впровадження на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» стратегічної карти управління фінансовою результативністю створить передумови для підвищення рівня ефективності управління та покращення стану фінансових результатів діяльності за рахунок індивідуальної результативності. Як зазначалось в першому розділі роботи, стан фінансової результативності та стан результативності в цілому багато в чому залежить від індивідуальної результативності кожного працівника. Отже, розробка та впровадження стратегічної карти управління фінансовими результатами покращить розуміння кожного працівника, підвищить їх індивідуальну результативність, та як результат, покращить стан фінансової результативності та управління підприємством.

Методика побудови стратегічної карти підприємства включає такі етапи: цілепокладання, поєднання стратегічних цілей причинно-наслідковими зв'язками, переведення стратегічних цілей у площину конкретних показників, визначення заходів із досягнення цілей [23].

Розробляючи алгоритм побудови стратегічної карти як складової частини стратегічного управління фінансовими результатами діяльності підприємства, враховується послідовність реалізації проведеної оцінки фінансових результатів та виявлені негативні фактори впливу на її стан. Алгоритм розробки стратегічної карти ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в рамках підвищення ефективності управління фінансовою результативністю підприємства є таким:

- 1) визначення та, при необхідності, корегування стратегічних цілей товариства відносно забезпечення його фінансової результативності діяльності відповідно із стратегією його розвитку;
- 2) побудова стратегічної карти управління фінансовою результативністю діяльності товариства на основі взаємозв'язку стратегічних цілей підприємства;
- 3) визначення системи ключових показників фінансової результативності діяльності підприємства, що характеризують досягнення стратегічних цілей та ефективність управління фінансовою результативністю, планування їх оптимальних значень, визначення рівня фінансової відповідальності;

4) делегування відповідальності між структурними одиницями товариства відносно ключових показників фінансової результативності з урахуванням функціональної специфіки;

5) розробка управлінських заходів, спрямованих на досягнення оптимальних значень визначених ключових показників фінансової результативності підприємства, закріплених за структурними одиницями та товариства в цілому;

6) забезпечення стратегічної відповідності всіх наявних на підприємстві ресурсів та процесів забезпечення фінансової результативності діяльності підприємства;

7) коригування ключових показників фінансової результативності товариства та встановлення періодичності контролю відповідності отриманих значень показників з оптимальними, що характеризують рівень фінансової результативності товариства;

8) формування стратегічної програми заходів забезпечення фінансової результативності діяльності товариства. Запропонований алгоритм побудови стратегічної карти управління фінансовою результативністю діяльності підприємства поєднує принципи управління «згори – вниз» і «знизу – вгору», що забезпечує встановлення ключових показників стану фінансової результативності товариства та формування ефективних стратегічних управлінських дій щодо їх досягнення. Як було сказано раніше, структура стратегічної карти має чотири рівня через які реалізується стратегія товариства: фінанси, клієнти, внутрішні бізнеспроцеси та персонал.

Цілі чотирьох складових пов'язані один з одним причино-наслідковими стосунками. Приведені в стратегічну відповідність цілі усіх складових – і є основний інструмент створення вартості, а отже, сфокусованій і послідовній стратегії [50].

Наочно зобразимо стратегічну карту управління фінансовою результативністю ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» на рисунку 3.3.

ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» з оптимізмом і впевненістю дивиться в майбутнє. Перша частина стратегічної карти управління фінансовою результативністю ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» формує

проекцію фінансів товариства. Через збільшення товарообороту, чистого прибутку, частки власного капіталу, зменшення операційних витрат та загального підвищення рівня рентабельності товариство зможе покращити стан фінансової результативності.

Наступна проекція стратегічної карти управління фінансовою результативністю ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» показує клієнтів товариства, або як товариство хоче виглядати в їх очах та чого хоче досягти для їх задоволеності. Так, в цьому напрямі досліджуване товариство прагне до: оптимізації цінової та збутової діяльності, розширення клієнтської бази та збереження наявної, забезпечення стабільного рівня якості продукції, зростання задоволеності клієнтів, розширення асортименту продукції.

Рівень бізнес-процесів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» значною мірою визначається перспективою клієнтів. Бізнес-процеси визначають ключові внутрішні процеси, в яких досліджуване товариство повинно перевершити конкурентів, щоб виконати завдання, виражене в конкурентній пропозиції. Так, до них відноситься: ефективне впровадження стандартів якості продукції, модернізація технологічного устаткування, підвищення результативності діяльності, оптимізація бізнес-процесів та забезпечення самофінансування.

Рівень стратегічної карти – персонал, визначає основні елементи культури, технології та навичок робітників підприємства. У межах цієї перспективи ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» повинен реалізувати цілі підвищення продуктивності праці шляхом мотивації персоналу та підвищенню його кваліфікації. Впровадження стратегічної карти управління фінансовою результативністю ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» дасть можливість доступно донести до всіх співробітників цілі товариства, стимулюючи їх при цьому до самостійного встановлення особистих цілей, що узгоджені з цілями компанії.

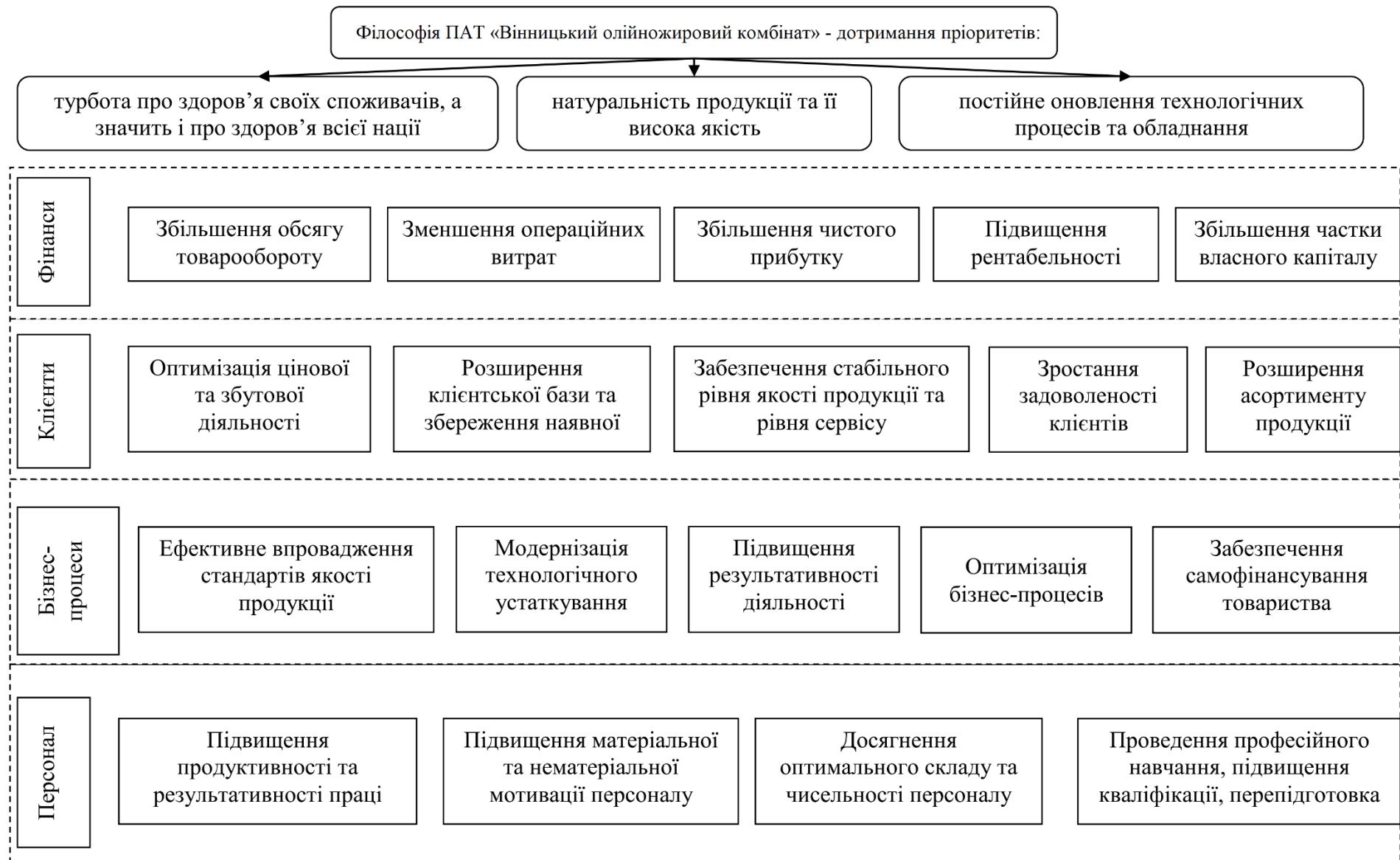

Рисунок 3.3 - Стратегічна карта управління фінансовою результативністю ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Наступним кроком ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» на шляху до підвищення ефективності управління фінансовою результативністю є розробка карти показників відповідно до розробленої стратегічної карти управління фінансовою результативністю.

Проведене дослідження стану управління фінансовими результатами діяльності в другому розділі роботи дало можливість визначити ефективність управління фінансовими результатами діяльності підприємства за окремими напрямками діяльності, чого було недостатньо для комплексної оцінки загального рівня фінансових результатів діяльності підприємства. Саме тому, запропоновано стратегію управління фінансовими результатами діяльності підприємства та розробити економіко-математичну модель управління фінансовими результатами, що комплексно дозволить визначити ефективну стратегію управління фінансовими результатами ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

3.2 Розробка економіко-математичної моделі управління фінансовими результатами підприємства

Як показав аналіз діяльності ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» на підприємстві неефективно ведеться управління фінансовими результатами діяльності підприємства. Так для покращення управління була запропонована стратегічна карта управління фінансовими результатами. Доповненням яке дозволить покращити управління є побудова економіко-математичної моделі управління фінансовим результатом діяльності підприємств основа на регресійних моделях.

У якості результативного показника при побудові економіко-математичної моделі слід обрати показник чистий фінансовий результат, який є узагальнюючим показником, що відображає ефективність діяльності підприємства. Наступний крок побудови моделі це визначення факторів, які впливають на чистий фінансовий результат.

Застосування факторного аналізу в процесі побудови економіко-математичної моделі управління фінансовими результатами діяльності підприємства дозволяє виявити істотний вплив факторів на формування фінансового результату та ефективно здійснити планування та управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

На рис.3.4 наведено основні групи факторів, що впливають на фінансовий результат діяльності підприємства, це дозволить покращити ефективність управління фінансовими результатами підприємства.

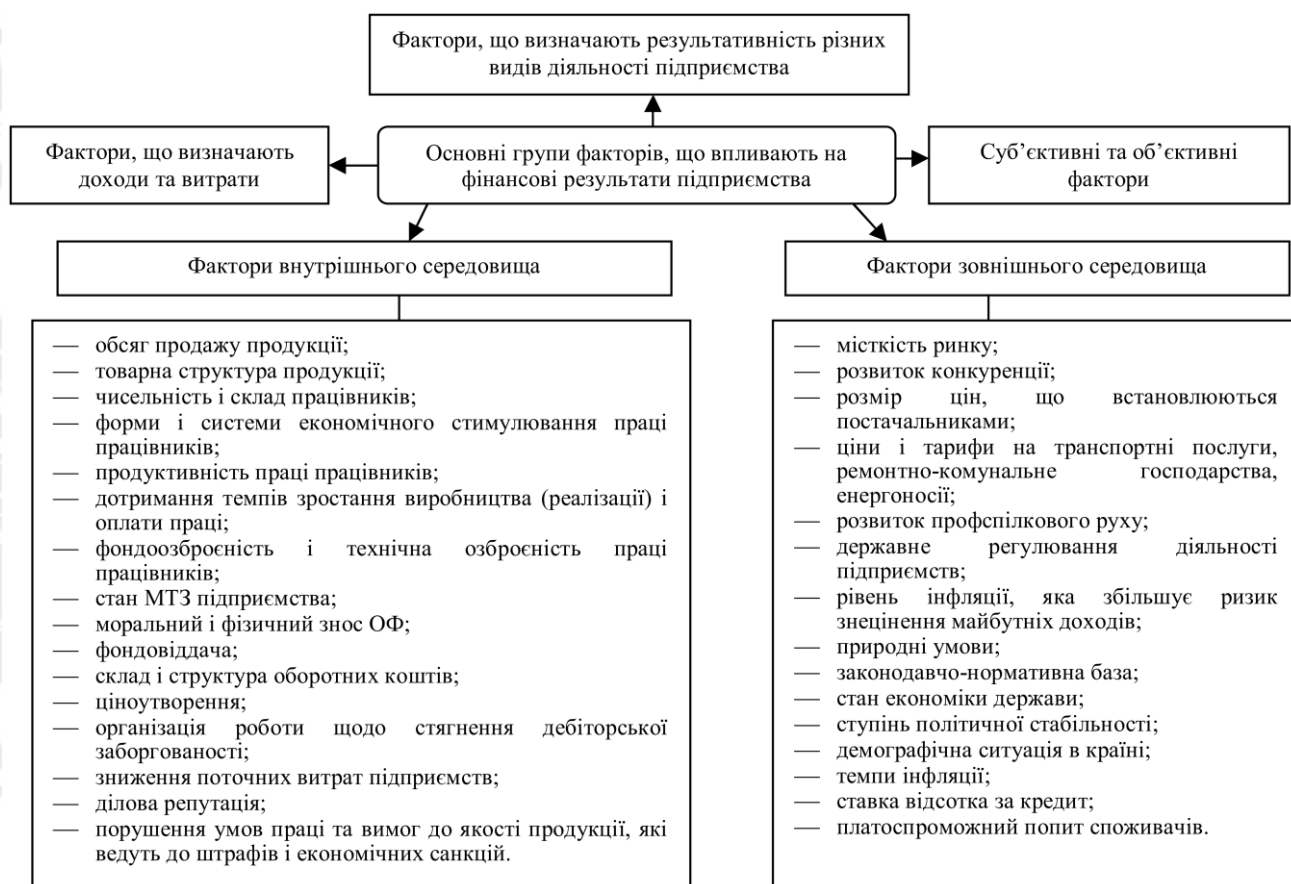

Рисунок 3.4 – Основні групи факторів, що впливають на фінансовий результат діяльності підприємства

Щодо сукупності показників, що використовуються для комплексної оцінки якості управління фінансовою діяльністю, можна виділити три групи показників:

- показники, які характеризують збалансованість активів балансу підприємства характеризують їх відповідність структури активів до поточних

зобов'язань підприємства, до цієї групи показників можна віднести показники абсолютної ліквідності, коефіцієнт покриття, показник частки чистого оборотного капіталу в активах, маневреність власного капіталу, частка оборотних активів;

- показники, які характеризують ефективність і інтенсивність використання ресурсів підприємства для забезпечення ефективної господарської діяльності та покриття зобов'язань підприємства. До цієї групи показників можна віднести: показники рентабельності оборотних та необоротних активів, коефіцієнт оборотності та тривалість обороту оборотних активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продажів, коефіцієнт покриття поточних зобов'язань;

- показники, які характеризують політику управління фінансовою структурою капіталу підприємства та свідчать про його залежність від сторонніх джерел фінансування: фінансова автономія і коефіцієнт незалежності від позикового капіталу.

Для побудови економіко-математичної моделі управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» використовуються дані отримані з фінансової звітності підприємства та у результаті розрахунків.

На основі отриманих даних можна побудувати прогноз на майбутнє для отримання об'єктивні оцінки фінансових результатів діяльності підприємства.

Кореляційно-регресійний аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» здійснювався з використання сервісної підпрограми «Аналіз даних» програми Microsoft Excel у середовищі Microsoft Windows [18, с. 514].

Однією з вимог кореляційного аналізу є однорідність досліджуваного масиву інформації відносно її розподілу навколо середнього рівню. Критерієм однорідності інформації послуговує середньоквадратичне відхилення та коефіцієнт варіації, які розраховуються по кожному факторному та результативному показнику.

Формування стратегії управління фінансовими результатами підприємства дозволило визначити факторів, які використовуються при управлінні фінансовими результатами діяльності підприємства.

Перш за все необхідно оцінити вплив окремих факторів на фінансовий результат діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». Вихідні дані для побудови економіко-математичної моделі впливу показників збалансованості активів балансу, показників ефективності та інтенсивності використання ресурсів підприємства, показників управління фінансовою структурою капіталу на фінансові результати діяльності наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Статистичні дані для розробки економіко-математичної моделі управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Показники		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Чистий прибуток підприємства, тис. грн.	Y	570	387	-72667	-97084	-78653	-100156
Витрати на гривню товарної продукції	X ₁	0,86	0,90	0,96	0,96	0,96	0,90
Валова рентабельність продаж	X ₂	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,10
Рентабельність сукупного капіталу	X ₃	0,01	0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,03
Чиста рентабельність продаж	X ₄	0,14	0,14	-0,02	-0,04	-0,04	-0,05
Адміністративні витрати, тис. грн.	X ₅	18095	24503	30058	37274	45107	41308
Власний капітал, тис. грн.	X ₆	2304489	2812995	2819802	2809161	2547529	1968849
Оборотні активи, тис. грн.	X ₇	860243	1222974	1086019	637169	443983	405498
Валовий прибуток, тис. грн.	X ₈	1764925	3477999	158407	105423	71814	193734
Інші операційні витрати, тис. грн.	X ₉	39941	64352	121127	128549	116938	106082
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	X ₁₀	236790	349220	786192	396599	197687	575909
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	X ₁₁	269733	847606	540292	426796	202115	154410

Припускаючи, що між змінною (чистий фінансовий результат) та факторами, які на нього впливають існує лінійна залежність, для визначення залежності необхідно:

- 1) розрахувати рівняння лінійної множинної регресії;
- 2) побудувати економіко-математичну модель з використання кореляційно-регресійного аналізу використовуючи як найбільше значущих факторів, які впливають на фінансовий результат при рівні значущості 0,05;
- 3) для наглядності результату необхідно розрахувати прогнозні значення фінансово результату діяльності підприємства якщо фактори, які впливають на фінансовий результат будуть перевищені на 5%.

Моделювання управління фінансовим результатом потребує визначення існування залежності між результуючим показником та факторами, які на нього впливають. Враховуючи особливості функціонування ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» особливості функціонування при виконанні окремих виробничих операцій.

Необхідно відібрати найбільш істотні фактори, що формують фінансові результати підприємства. Це дозволить сформулювати або виключити окремі фактори в процесі побудови економіко-математичної моделі управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Для визначення ступеня залежності між значущим показником та факторами які на нього впливають використовується показник кореляції, результати проведеного аналізу відображено у таблиці 3.2.

Відповідно до проведених розрахунків, результати яких наведено у таблиці 3.2 можна зробити висновок, що такі фактори як витрати на гривню товарної продукції, валова рентабельність, адміністративні витрати, власний капітал, інші операційні витрати та кредиторська заборгованість мають незначний вплив на чистий фінансовий результат підприємства. Таким чином зазначені фактори можна не враховувати у подальших розрахунках.

Таблиця 3.2 – Вплив факторів внутрішнього середовища на чистий прибуток ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Показник		Коефіцієнт кореляції
Витрати на гривню товарної продукції	X ₁	-0,68339
Валова рентабельність продаж	X ₂	-0,55992
Рентабельність сукупного капіталу	X ₃	0,981987
Чиста рентабельність продаж	X ₄	0,985828
Адміністративні витрати, тис. грн.	X ₅	-0,87021
Власний капітал, тис. грн.	X ₆	0,141423
Оборотні активи, тис. грн.	X ₇	0,693767
Валовий прибуток, тис. грн..	X ₈	0,894758
Інші операційні витрати, тис. грн.	X ₉	-0,92008
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	X ₁₀	-0,41282
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	X ₁₁	0,494959

З використання пакету «Аналіз даних» **Microsoft Excel** отримано дані розрахунку економетричних моделей. На рисунку 3.5 представлено результати для п'ятифакторної моделі.

ВЫВОД ИТОГОВ						
<i>Регрессионная статистика</i>						
Множественный R	0,9974					
R-квадрат	0,9948					
Нормированный R-кв	0,937					
Стандартная ошибка	1,23775E-09					
Наблюдения	13					
Дисперсионный анализ						
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Значимость F</i>	
Регрессия	5	2,58842E+12	5,17683E+11	3,379E+29	1,12E-102	
Остаток	7	1,07242E-17	1,53203E-18			
Итого	12	2,58842E+12				
	<i>Коэффициенты</i>	<i>Стандартная ошибка</i>	<i>t-статистика</i>	<i>P-Значение</i>	<i>Нижние 95%</i>	<i>Верхние 95%</i>
У-пересечение	341105,6203	1,56358E-08	3,2981E+16	1,123E-91	341105,6203	341105,62
Переменная X 1	-0,178435038	4,37763E-15	5,43271E-15	1,4128E-93	-0,178435038	-0,17843504
Переменная X 2	0,225365372	3,10437E-15	2,01307E-14	2,4853E-95	0,225365372	0,22536537
Переменная X 3	-0,123190804	4,72089E-15	3,17429E-12	3,2055E-92	-0,123190804	-0,1231908
Переменная X 4	-1,0653E-15	6,46012E-14	-1,02645E+00	0,98730338	-1,53823E-13	1,5169E-13
Переменная X 5	1,047025108	8,69691E-15	2,120E+09	7,2049E-97	1,047025108	1,04702511

Рисунок 3.5 – Розрахунок п'ятифакторної економіко-математичної моделі управління фінансовим результатом підприємства

Відповідно до отриманих результатів можна побудувати лінійне рівняння, яке дозволить спрогнозувати фінансовий результат підприємства. У стовпчику «Коефіцієнти» знаходяться параметри рівняння регресії. На основі отриманих значень параметрів рівняння регресії побудуємо п'ятифакторну модель управління фінансовими результатами:

$$\hat{y}_x = -34262,1 + 2355854x_3 - 119807x_4 + 0,05x_7 + 0,01x_8 - 0,093x_{11}$$

Відповідно до отриманих значень коефіцієнтів регресії можна зробити наступні висновки: якщо рентабельність сукупного капіталу x_3 збільшиться на 1%, то чистий прибуток підприємства збільшиться в середньому на 2,35 млн. грн. за умовою, що інші змінні x_4, x_7, x_8, x_{11} залишатимуться незмінними.

Множинний коефіцієнт кореляції R характеризує тісноту лінійного зв'язку розглянутого набору факторів $x_3, x_4, x_7, x_8, x_{11}$ з чистим фінансовим результатом діяльності підприємства Y . Коефіцієнт множинної кореляції може змінюватись від 0 до 1. Чим ближче його значення до 1 тим тісніше буде лінійний зв'язок між чистим фінансовим результатом та факторами що на нього впливають. У проведених розрахунках $R^2 = 0,9974$ що свідчить про наявність тісного зв'язку між досліджуваними показниками.

Для того, щоб визначити значимість рівняння множинної регресії використовуємо статистичний F-критерій Фішера. Критерій Фішера застосовується для перевірки рівності дисперсій двох вибірок. Для оцінки ймовірності того, що Z буде менше фактичного значення F , використовується наступна формула:

$$P(Z < F) = \text{FPАСП}(F; k1; k2).$$

Для п'ятифакторної економетричної моделі відображеної на рисунку 3.5 ймовірність буде дорівнювати:

$$P(Z < 3,749) = \text{FPАСП}(910,4301; 5; 7) = 1,123\text{E-}102$$

Отримане значення ймовірності необхідно порівняти рівнем значущості моделі управління фінансовими результатами підприємства $\alpha = 0,05$.

Отримане значення ймовірності менше за рівень значущості, це значить, що ймовірність помилки не перевищила 5%. Таким чином отримана економіко-математична модель управління фінансовим результатом значима для не менше 95% випадків.

Коефіцієнти регресії отримані після проведених розрахунків представлених на рисунку 3.5 мають наступні значення:

$$a == -34262,1$$

$$b_3 = 2355854$$

$$b_4 = -119807$$

$$b_7 = 0,05$$

$$b_8 = 0,01$$

$$b_{11} = -0,093$$

Критерій Стюдента (t -Статистика) з рисунку 3.5. використовується для того, щоб перевірити значущість коефіцієнтів регресії:

$$t(a) = 3,2981E+16,$$

$$t(b_3) = 5,432713E - 15,$$

$$t(b_4) = 2,01307E - 14,$$

$$t(b_7) = 3,17429E - 12,$$

$$t(b_8) = -1.0264530$$

$$t(b_{11}) = 2.120E + 11.$$

Зазвичай вільний член не перевіряється на статистичну значущість. Ймовірність того, що T буде менше фактичного значення $t(b_j)(j = \overline{1,5})$.

$$P(T < |t(b_j)|) = \text{СТЮДРАСП}(|t(b_j)|; k; 2).$$

Наступним кроком буде перевірка значимості факторів отриманої моделі на основі «Р -Значення» у таблиці, відображених на рисунку 3.5, отримані ймовірності які необхідно порівняти із заданим рівнем значущості $\alpha = 0,05$. З отриманих значень «Р -Значення» лише фактор X_8 не відповідає критеріям, таким чином цей фактор не є значимим. Усі інші коефіцієнти регресії значимі з надійністю на менш ніж 95%.

На наступному етапі вилучаємо фактор X_8 з моделі. Вилучати фактори з економіко-математичної модулі потрібно до тих пір, поки усі оцінки коефіцієнтів регресії багатфакторної моделі управління фінансовими результатами підприємства не будуть статистично значимі.

Такий підхід у побудові економіко-математичної моделі називається алгоритмом покрокового регресійного аналізу.

Далі після вилучення фактору X_8 побудуємо нову чотирьохфакторну модель управління фінансовими результатами. У результаті проведених розрахунків отримана чотирьохфакторна економетрична модель відображена на рисунку 3.6, лінійне рівняння моделі має вид:

$$\hat{y}_x = -26723,85 + 2341468,95x_3 - 5078,21x_4 + 0,03x_7 - 0,061x_{11}$$

Коефіцієнт множинної кореляції R дорівнює 0,9989, що свідчить про високу тісноту лінійного зв'язку досліджуваних факторів x_3 , x_4 , x_7 та x_{11} з чистим фінансовим результатом діяльності підприємства Y . Множинний коефіцієнт детермінації $R^2=0,9978$, таким чином дисперсія чистого фінансового результату діяльності підприємства (Y) на 99,78% пояснюється знайденої регресією.

Значимість рівняння множинної регресії визначаємо за допомогою статистичного F-критерію Фішера $F=118,00$, таким чином чотирьохфакторне рівняння регресії значимо з надійністю не менше 95%.

Регрессионная статистика								
Множественный коэффициент	0,998942429							
R-квадрат	0,997885977							
Нормированный коэффициент	0,989429887							
Стандартная ошибка	4775,087138							
Наблюдения	6							
Дисперсионный анализ								
	df	SS	MS	F	значимость F			
Регрессия	4	10763013634	2690753408	118,007958	0,0689192			
Остаток	1	22801457,17	22801457,17					
Итого	5	10785815091						
	Коэффициенты	Стандартная ошибка	t- статистика	P-Значение	Нижние 95%	Верхние 95%	Нижние 95,0%	Верхние 95,0%
У-пересеч	-26723,85778	16646,47237	-1,605376634	0,35465621	-238237,3	184790	-238237	184790
Переменн	2341468,956	716872,0923	3,266229752	0,18914079	-6767255	1,1E+07	-6767255	1,1E+07
Переменн	-5078,210611	148152,8043	-0,034276844	0,97818722	-1887538	1877382	-1887538	1877382
Переменн	0,026027146	0,016452457	1,581961094	0,35886753	-0,183021	0,23508	-0,18302	0,23508
Переменн	-0,061587318	0,021885684	-2,814045863	0,21736878	-0,339671	0,2165	-0,33967	0,2165

Рисунок 3.6 – Розрахунок чотирьохфакторної економіко-математичної моделі управління фінансовим результатом підприємства

Стовпець «*P* -Значення» отриманий після проведених розрахунків представлених на рисунку 3.6 містить ймовірності для коефіцієнтів регресії:

$$a = 0,35$$

$$b_6 = -0,19$$

$$b_7 = 0,97$$

$$b_{10} = 0,35$$

$$b_{11} = 0,21$$

Отримані значення свідчать, що всі фактори отриманої економіко-математичної моделі значущі.

У результаті проведених розрахунків отримано чотирьохфакторну модель - це рівняння регресії з максимальним числом ($m = 4$) значущих коефіцієнтів можна використовувати для управління та прогнозування фінансових результатів діяльності підприємства.

Далі ми можемо визначити прогнозне значення чистого фінансового результату діяльності підприємства на основі отриманої економіко-

математичної моделі при допущенні, що середні показники по x_3 , x_4 , x_7 , x_{11} буде збільшено на 5%.

Так як $\bar{x}_3 = -0,01121$, $\bar{x}_4 = 0,021253$, $\bar{x}_7 = 775981$, $\bar{x}_{11} = 406825,3$, то прогнозовані значення: $x_3^{(0)} = \bar{x}_3(1 + 0,05) = -0,01177$, $x_4^{(0)} = \bar{x}_4(1 + 0,05) = 0,022316$, $x_7^{(0)} = \bar{x}_7(1 + 0,05) = 814780,1$, $x_{11}^{(0)} = \bar{x}_{11}(1 + 0,05) = 427166,6$,

Вектор передбачуваних значень:

$$X_0 = \begin{pmatrix} 1 \\ -0,01177 \\ 0,022316 \\ 814780,1 \\ 427166,6 \end{pmatrix}$$

Точковий прогноз для середнього значення прибутку ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»:

$$\hat{Y}_0 = X_0^T * \hat{B} = (1 \quad -0,01177 \quad 0,022316 \quad 814780,1 \quad 427166,6) * \begin{pmatrix} -26723,85 \\ 2341468,95 \\ -5078,21 \\ 0,03 \\ -0,061 \end{pmatrix} =$$

$$= -59494,3 \text{ тис. грн.}$$

Дисперсія прогнозу дорівнює:

$$\sigma_{pr}^2 = \sigma_\varepsilon^2 * X_0^T (X^T X)^{-1} X_0 = 0,0055$$

Середньоквадратичне відхилення отриманого прогнозного значення дорівнює $\sigma_{pr} = 0,0367$.

Таким чином з використанням економетричних методів отримана чотирьохфакторна економіко-математична модель управління чистим фінансовим результатом діяльності підприємства. Отримана модель передбачає

управління фінансовими результатами на основі управління рентабельністю сукупного капіталу, чистої рентабельності продаж, оборотних активів та дебіторської заборгованості.

Запропонована модель управління фінансовими результатами діяльності дозволила спрогнозувати чистий фінансовий результат ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» на наступний період, відповідно до проведених розрахунків чистий фінансовий результат складатиме -59494,3 тис. грн. з середньоквадратичною помилкою 0,0367.

За умови застосування запропонованої моделі математико-статистичного аналізу у процесі формування фінансових результатів діяльності підприємства можна виділити наступні переваги:

- використання у діяльності підприємства вихідної інформації фінансової та статистичної звітності - зазначений процес має позитивний ефект при формуванні бази інформації, яка забезпечить реальність отриманих результатів;
- дає можливість оцінити ступінь впливу обраних факторів (як внутрішніх так і зовнішніх), при зміні комбінації яких є можливість впливати на кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства;
- обґрунтування впливу на фінансові результати підприємства управлінських рішень, які мають змогу підвищувати достовірність діагнозів, які були отримані від використання розробленої моделі;
- зручність при застосуванні, яка забезпечується можливістю використання як управлінським персоналом підприємства, так і іншими зацікавленими користувачами.

Висновки до розділу 3

Рівень бізнес-процесів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» значною мірою визначається перспективою клієнтів. Бізнес-процеси визначають ключові внутрішні процеси, в яких досліджуване товариство повинно перевершити конкурентів, щоб виконати завдання, виражене в конкурентній

пропозиції. Так, до них відноситься: ефективне впровадження стандартів якості продукції, модернізація технологічного устаткування, підвищення результативності діяльності, оптимізація бізнес-процесів та забезпечення самофінансування.

Розробка стратегічних карт на підприємстві допомагає швидко та доступно донести інформацію про місію, цінності, бачення та стратегію підприємства до менеджерів всіх рівнів. Це стає необхідністю для забезпечення ефективності та динамізму підприємства, здатному забезпечити його конкурентоспроможність у довгостроковому періоді. Саме тому, впровадження на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» стратегічної карти управління фінансовою результативністю створить передумови для підвищення рівня ефективності управління та покращення стану фінансових результатів діяльності за рахунок індивідуальної результативності.

Перша частина стратегічної карти управління фінансовою результативністю ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» формує проекцію фінансів товариства. Через збільшення товарообороту, чистого прибутку, частки власного капіталу, зменшення операційних витрат та загального підвищення рівня рентабельності товариство зможе покращити стан фінансової результативності.

За умови використання методів, що відносяться до економетричних відбулася побудова чотирьохфакторна модель у напрямку управління прибутком підприємства, модель має достовірний характер та у своєму складі включає показники управління рентабельністю сукупного капіталу, чистої рентабельності продаж, оборотних активів та дебіторської заборгованості.

Використання розрахованої моделі дозволить спрогнозувати фінансовий результат діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» на наступний період, який за розрахунковими даними складатиме -59494,3 тис. грн. з середньоквадратичною помилкою 0,0367.

ВИСНОВКИ

Однією з ключових проблем, вирішення якої має бути пріоритетним при розгляді більшості управлінських питань у діяльності господарюючих суб'єктів, є фінансові результати та управління ними. Сукупність показників, що характеризують підприємство, має найбільше значення при ухваленні управлінських рішень у всіх сферах діяльності підприємства, як у оперативному, і у стратегічному аспектах.

У роботі обґрунтовано, що процес формування та управління фінансовими результатами діяльності підприємства є доволі важливим у переліку показників діяльності підприємства, результати діяльності господарюючого суб'єкта можуть мати позитивний (прибуток) або негативний (збиток) характер. Саме цей показник характеризує ефективність діяльності підприємства. Фінансові ресурси є базою для функціонування фінансів підприємств, їх матеріальним втіленням у грошовій формі, що виділяє їх з інших економічних категорій.

Аналіз фінансових показників, що характеризують ефективність управління фінансовими результатами діяльності підприємства та дослідження у напрямку якісного та ефективного управління зазначеним процесом з використанням розрахунків фінансових показників представляють основний зміст при аналізі фінансового стану підприємства та управління ним.

Аналіз структури активів та пасивів підприємства ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2017-2020 рр. показав що ефективність використання активів у 2020 році у порівнянні з 2019 роком знизилась. Оцінюючи динаміку загальної вартості активів підприємства за 2017-2020 рр. потрібно відзначити, що впродовж досліджуваного періоду їх вартість постійно зменшувалась, що є негативною тенденцією, бо свідчить про скорочення фінансово-господарської діяльності підприємства. Дані аналізу свідчать про зменшення вартості як власного так і позикового капіталу.

Спираючись на проведені у роботі розрахунки можна зробити висновки про те, що скорочення вартості власного капіталу відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого збитку. Нерозподілений збиток збільшився на 578,7 млн. грн. за рахунок зміни у капіталі та збитків отриманих у результаті господарської діяльності у 2020 році.

У результаті аналізу активів та пасивів підприємства визначено що частка власних коштів протягом досліджуваного періода збільшувалась, та на кінець 2020 року склала 62,5%, що свідчить про зменшення фінансової залежності підприємства. У структурі позикового капіталу, переважають поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами та інші поточні зобов'язання, їх загальна частка складає 20%. Таким чином підприємство фінансує свою поточну діяльність.

Проведений аналіз показав, що управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» здійснюється неефективно: у зв'язку із постійним переважанням витрат над доходами, підприємство працює збитково. Доцільним є підвищити якість управління доходами та витратами підприємства, удосконалити стан антикризового управління на підприємстві.

Впровадження на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» стратегічної карти управління фінансовою результативністю створить передумови для підвищення рівня ефективності управління та покращення стану фінансових результатів діяльності за рахунок індивідуальної результативності.

Перша частина стратегічної карти управління фінансовою результативністю ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» формує проєкцію фінансів товариства. Через збільшення товарообороту, чистого прибутку, частки власного капіталу, зменшення операційних витрат та загального підвищення рівня рентабельності товариство зможе покращити стан фінансової результативності.

За умови використання методів, що відносяться до економетричних відбулася побудова чотирьохфакторної моделі управління фінансовим результатом діяльності підприємства, модель має достовірний характер та у

своєму складі включає показники управління рентабельністю сукупного капіталу, чистої рентабельності продаж, оборотних активів та дебіторської заборгованості..

Запропонована економіко-математична модель управління фінансовим результатом дозволила спрогнозувати фінансовий результат діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» на наступний період, який за розрахунковими даними складатиме -59494,3 тис. грн. з середньоквадратичною помилкою 0,0367.

За умови застосування запропонованої моделі математико-статистичного аналізу у процесі формування фінансових результатів діяльності підприємства можна виділити наступні переваги:

- використання у діяльності підприємства вихідної інформації фінансової та статистичної звітності - зазначений процес має позитивний ефект при формуванні бази інформації, яка забезпечить реальність отриманих результатів;
- дає можливість оцінити ступінь впливу обраних факторів (як внутрішніх так і зовнішніх), при зміні комбінації яких є можливість впливати на кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства;
- обґрунтування впливу на фінансові результати підприємства управлінських рішень, які мають змогу підвищувати достовірність діагнозів, які були отримані від використання розробленої моделі;
- зручність при застосуванні, яка забезпечується можливістю використання як управлінським персоналом підприємства, так і іншими зацікавленими користувачами.

Впровадження запропонованих заходів дозволить покращити основні показники діяльності фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», підвищити ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, та дозволить вдосконалити управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

СПИСКО ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова І., Віленчук О., Дема Д. та ін. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи: монографія / за ред. Д. Деми. Житомир: ЖНАЕУ, 2015. 364 с.
2. Андронік О.Л. Вплив оподаткування на розвиток малого та середнього підприємництва в Україні. *Економіка і організація управління*. Донецький національний університет. Вінниця. 2020. №3 (39), С. 144-154 (категорія Б) <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/9711>
3. Андронік О.Л., Воронін А.В. Можливості та загрози електронної комерції в Україні. *Економіка і організація управління*. Донецький національний університет. Вінниця. 2021. №4 (44), С. 118-130 (категорія Б)
4. Ахновська І.О., Ахновський Д.В. Сутність та характерні риси корпоративного міста. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. 2022. Том 33(72). №2. С.99-105. URL: http://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/2_2022/14.pdf
5. Ахновська І.О., Левченко О.В. Розвиток краудфандингу для фінансування малого бізнесу в умовах інформаційної економіки. *Підприємництво та інновації*. 2021. №16. С. 76-82. URL: <http://ejournal.in.ua/index.php/journal/article/view/408>
6. Афанасьев М. В., Селезньова Г. О. Стратегія підприємства: Навчально-методичний посібник. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007, 272 с.
7. Баглюк Ю., Шевчук О. Модель McKinsey 7-S як інструмент оцінювання конкурентоспроможності підприємства. *Економіка і організація управління*. №3 (31). 2018. С. 159-167
8. Бердар М. М. Складові оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2010. Вип. 21. С. 272–279
9. Бланк Н.А. Управление денежными потоками. / Н.А. Бланк. — К.: Ника(Центр, Эльга, 2002. — 736 с.

- 10.Боголіб Т.М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в трансформаційний період: монографія. К.: Міленіум, 2006. 506 с.
- 11.Болгов В.Є., Кушнір І.М. Механізм стратегічного фінансового планування на підприємстві ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» методом коефіцієнтного аналізу. *Економіка і організація управління* – ДонНУ ім. В. Стуса, м. Вінниця. № 1 (41) 2021 р. – С. 41-50.
<https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10817/10722>
- 12.Бутинець Ф.Ф., Олійник О.В., Шигун М.М., Шулепова С.М. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник для студентів вузів спеціальності 7.050.106 «Облік і аудит»; 2-е вид., доп. і перероб. Житомир: ЖІТІ, 2001. 576 с.
- 13.Воронін А.В. Європейська інтеграція та підтримка малого та середнього підприємництва в Україні. *Економіка і організація управління*. Донецький національний університет. Вінниця. 2020. №4 (40), С. 327-335 (категорія Б) <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10634>
- 14.Вороніна, О.О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства: автореферат: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами»; Харківський нац. економічний ун-т. Харків, 2009. 25 с.
- 15.Глушко А.Д., Філіп М.Ф. Науково-методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємств. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського : Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 23. С. 470 – 474.
- 16.Грэттон Линда. Живая стратегия: Как поместить людей в центр решения корпоративных задач / Пер. с англ. Днепропетровск: Баланс-Клуб, 2003. 288 с.
- 17.Гудзь О. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2007. 578 с.
- 18.Джордж М., Кината К., Стинсон К., The Cobb Group Эффективная работа с Excel 7.0 для Windows 95/ Пер.с англ. - СПб: Питер, 1996. 1040 с

- 19.Дороніна М.С. Управління економічними та соціальними процесами підприємства: монографія. Х.: Вид. ХДЕУ, 2005. 432 с.
- 20.Жуков В.Н. Учет финансовых результатов для целей налогообложения. *Бухгалтерский учет и аудит*. 1997. № 12.
- 21.Калюга О.В., Калюга Є.В. Контроль финансовой отчетности и правильность ее составления. К.: Ника-Центр, 2001.
- 22.Каплан Р. Стратегические карты. Трансформация нематериальных активов в материальные результаты / Р. Каплан, Д. Нортон; [пер. с англ.]. М. : Олимп-Бизнес, 2005. 512 с.
- 23.Каплан Роберт С. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию. Р. Каплан, Д. Нортон: [пер. с англ.]. 2-е изд., испр. и доп. М. : ЗАО «Олимпбизнес», 2005. 320 с.
- 24.Карпенко Н.І. Проблеми узгодження бухгалтерського і податкового обліку результатів діяльності та шляхи їх вирішення. Тернопіль: Векс, 2003.
- 25.Клівець П. Г. Стратегія підприємства: Навч. посіб. К.: Академвидав, 2007. 320 с.
- 26.Клочан І. В., Трегубов О.С., Гнатенко І.А., Парохненко О.С. Управління розвитком підприємництва в інноваційній економіці: моделювання ефективного використання ресурсів та мінімізація трансакційних витрат. *Інвестиції: практика та досвід* № 17/2021. С. 6-10. DOI: 10.32702/23066814.2021.17.5 2.
- 27.Колотуха С., Бречко В., Кравцова Л. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: формування та використання в умовах економічної нестабільності. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. 2016. Вип. 1. С. 29–37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2016_1_8
- 28.Костенюк Ю.Б. Моделювання потенціалу підприємства для розробки стратегій управління. *Статистика України*. 2019. №4(87). С. 21-27 URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/4560>

29. Кузьмін О., Дорошкевич К. Стратегічні карти машинобудівних підприємств: сутність та принципи формування. *Вісник THEU*. 2009. №2. С. 101-106.
30. Лебедзевич Я.В. Класифікація доходів і результатів діяльності та їх облікова інтерпретація. К.: Ніка-Центр, 2001.
31. Левицька С. О. Облік та аналіз діяльності бюджетних установ: Монографія. Рівне: УДУВГП, 2004. 233 с.
32. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник. Київ : Знання, 2011. 630 с.
33. Мочерний С.В. Політична економія: навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2002. 687 с.
34. Олійник, Л. Інноваційні складові креативного підприємництва в сучасних реаліях. *Соціальна економіка*, (62), 2021 р., С. 98-106. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-62-09>
35. Олійник Л.В. Матвійчук Л. Податкове навантаження вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану: методичний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 3. С. 192-198. <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12391>
36. Пилипенко О.І. Фінансові ресурси корпорацій: поняття та класифікація. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2008. №3 (12) С. 367—380.
37. Плиса В. Й. Зміцнення фінансової сталості підприємства. *Фінанси України*. 1998, №5. С.86-90.
38. Подольська В. О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 488 с.
39. Пономаренко В.С. Стратегічне управління підприємством. Х.: Основа, 2006. 620 с
40. Сабліна Н.В., Кузенко Т.Б. Формування стратегічних карт у рамках реалізації процесу управління фінансовою безпекою підприємства. *Бізнес Інформ*. 2013. №4. С. 236-331.
41. Скалюк Р.В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. Наукові

- праці Кіровоградського національного технічного університету. 2010. Вип. 18. Ч. 1. С. 135–141.
42. Скалюк Р.В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2010. Вип. 18(1). Економічні науки. С. 135–141.
43. Солоненко Ю.В, Куца Я.О. Оптимізація організаційної структури управління підприємством. *Фінансовий простір*. 2021. Вип. №. 4 (44). С. 136-145. <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/848/1045>
44. Стецюк П. Формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2005. № 11. С. 111–116.
45. Трегубов О. С., Солоненко Ю. В., Андронік О. Л. Дослідження європейського досвіду підвищення конкурентоспроможності транспортної галузі. *Економіка і організація управління*. Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця: ДонНУ, 2022. Вип. 2 (46). С. 240-249. <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/12561>
46. Трут О. О. Теоретико-методологічні засади управління результативністю організації : монографія. Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2018. 420 с.
47. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 400 с.
48. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій/За ред. д.е.н., проф. Г. Г. Кірейцева. Київ: ЦУЛ, 2002. 268 с.
49. Чугаєва А. В. Побудова стратегічної карти управління фінансовою стійкістю підприємства URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/8990/1.pdf>
50. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2004. 699 с.
51. INPOS. Консультаційно-аналітичні та інформаційні послуги у сфері освіти, бізнесу та науково-методичної діяльності. URL: <http://inpos.com.ua/>

- 52.Kozlovskiy, S., Petrunenko, Ia., Mazur, H., Butenko, V., Ivanyuta, N. (2022), «Assessing the probability of bankruptcy when investing in cryptocurrency», *Investment Management and Financial Innovations*, Vol. 19(3), pp. 312-321. [https://www.doi.org/10.21511/imfi.19\(3\).2022.26](https://www.doi.org/10.21511/imfi.19(3).2022.26)
- 53.Trofymenko, O., Ilyash, O., Voitko, S., Dluhopolska, T., Kozlovskiy, S., Hrynkevych, S. (2022), «Impact of energy innovations on the Ukraine's economy: strategic direction and managerial practices», *Economics - innovative and economics research journal*, Vol. 10(2), pp. 99-116.
- 54.Lytvynenko S., Tregubov O., Prykhno Y. Transformation of the paradigm of entrepreneurial activity innovative development in the pandemic conditions. *International Journal of Agricultural Extension*. 2022. V. 10/2. P. 147-156. URL: <https://journals.esciencepress.net/index.php/IJAE/article/view/3853> DOI: 10.33687/ijae.010.00.3853
- 55.Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» URL: <http://vmzhk.vioil.com/>
- 56.Аграрії разом: ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» URL: <https://agrarii-razom.com.ua/elevators/vinnickiy-oliyno-jiroviy-kombinat>

ДОДАТОК А

Показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

№	Показник	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст	Бенедик Ю.Ю.	Вовк В.М.	Міокова Г.І.	Комаринець С.О.	Шеремет О.О.	Непочатенко О.О.	Савицька Г.В.	Боронос В.В.
1.	Коефіцієнт забезпечення запасів власними коштами [9, с.162]	Власні оборотні кошти/Вартість запасів	показує, якою мірою запаси покриті власними коштами для виконання заходів статутної діяльності	+				+			
2.	Коефіцієнт маневреності власного капіталу [9, с.162]	Власні оборотні кошти/Власний капітал	показує, яка частина власного капіталу знаходиться в обігу, тобто дає змогу вільно маневрувати цими засобами	+						+	
3.	Стабільність структури оборотних коштів [9, с.162]	Власні оборотні кошти/Оборотні кошти (всього)	показує частку власних оборотних коштів у структурі оборотних коштів	+							
4.	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів [9, с.162]	Залишкова вартість основних фондів/Актив	відображає питому вагу основних засобів у загальному капіталі організації	+							
5.	Коефіцієнт автономії [3, с. 34]	Власний капітал/Загальна сума капіталу; Вартість чистих активів/Загальна вартість активів	показує, в якому ступені об'єм використовуваних активів сформований за рахунок власного капіталу і наскільки він незалежний від зовнішніх джерел фінансування	+		+					
6.	Коефіцієнт фінансування/заборгованості [3, с. 34]	Залучений запозичений капітал/Власний капітал	характеризує об'єм залучених запозичених коштів на одиницю власного капіталу, тобто ступінь залежності від зовнішніх джерел фінансування	+		+		+	+		+

7.	Коефіцієнт поточної заборгованості [3, с. 34]	Залучений короткозапозичений капітал/загальна сума капіталу	характеризує частку короткотермінового запозиченого капіталу в загальній сумі, що використовується	+								
8.	Коефіцієнт довготермінової фінансової незалежності [3, с. 34]	(Власний капітал + Запозичений залучений на довготерміновій основі капітал) /Загальна вартість всіх активів	показує, в якому ступені загальний об'єм використовуваних активів сформований за рахунок власного і довготермінового запозиченого капіталу, тобто характеризує ступінь його незалежності від короткотермінових запозичених джерел фінансування	+	+							
9.	Коефіцієнт фінансової стійкості [21, с.197, 7, с.215]	(Джерела власних коштів +Довгострокові позичкові кошти – Використання позикових коштів)/Валюта балансу Власні кошти/Позичені кошти	показує питому вагу власних джерел та залучених на тривалий строк коштів у загальних витратах суб'єкта підприємницької діяльності, які можна використати у своїй поточній діяльності без втрат для кредиторів	+				+	+			+
10.	Коефіцієнт фінансової автономії [21, с.197]	Власні кошти/Залучені кошти	показує частку власних коштів у загальній сумі заборгованості суб'єкта підприємницької діяльності	+		+	+	+	+			
11.	Коефіцієнт автономії [20, с. 346]	Власний капітал/Підсумок балансу	свідчить про збільшення/зменшення фінансової незалежності, підвищення/зниження гарантій погашення суб'єктом своїх зобов'язань	+				+				+
12.	Коефіцієнт концентрації власного капіталу	Коефіцієнт концентрації власного капіталу	характеризує частку власників суб'єкта господарювання в загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність.	+								

13.	Коефіцієнт забезпеченості власними коштами [20, с.347]	(Разом перший розділ пасиву балансу - Підсумок розділу 1 активу балансу)/Підсумок розділу 2 активу балансу	характеризує рівень забезпечення суб'єкта власними коштами	+								
14.	Коефіцієнт фінансової залежності	Залучені кошти (Довгострокові та поточні зобов'язання)/Власний капітал [21, с.197], Активи / Власний капітал [14, с.349]	показує частку залучених коштів з розрахунку на 1 гривню власних коштів позичальника	+		+			+			+
15.	Коефіцієнт фінансової стабільності [20, с. 346-347]	Власний капітал/Залучені кошти	показує, скільки позичкових коштів залучив суб'єкт підприємницької діяльності на 1 гривню вкладених в активи власних коштів	+			+					
16.	Коефіцієнт маневреності власних коштів [21, с.197]	(Власний капітал - Необоротні активи)/Власний капітал	характеризує ступінь мобільності використання власних коштів	+			+	+				
17.	Коефіцієнт маневреності власного капіталу [14, с. 94-97]	Власні оборотні кошти/Власний капітал	показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні кошти, а яка частина капіталізована.	+								
18.	Коефіцієнт структури довгострокових вкладень [14, с. 94-97]	Довгострокові зобов'язання / (Основні кошти +Інші позаобігові активи)	показує, яка частина основних коштів та інших позаобігових активів профінансована зовнішніми інвесторами	+								
19.	Коефіцієнт співвідношення власних залучених коштів [14, с. 94-97], [20, с.347]	Залучений капітал/Власний капітал	свідчить про підсилення/послаблення залежності суб'єкта від зовнішніх інвесторів і кредиторів	+	+			+				

20.	Коефіцієнт Довгострокового залучення позичених коштів [20, с.347-348, 15, с.196]	Довгострокові зобов'язання / Власний капітал	показує, скільки довгострокових позикових коштів використано для фінансування активів підприємства поряд із власними коштами	+								
21.	Коефіцієнт залучення довгострокових позикових коштів [20, с.348]	Довгострокові зобов'язання / Довгострокові активи	показує, скільки довгострокових позикових коштів і кредитів банку припадає на одиницю довгострокових активів суб'єкта	+								
22.	Коефіцієнт оборотності балансу [21, с.197]	Виручка від реалізації за рік / Середня валюта балансу	показує кількість оборотів капіталу суб'єкта господарювання за рік	+			+					
23.	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу [23]	Позиковий капітал / Актив балансу	характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів		+		+					
24.	Коефіцієнт фінансового левериджу [23]	Довгострокові зобов'язання/Власні кошти	характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань				+	+	+	+		
25.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу [23]	Чистий прибуток / Середньорічна вартість власного капіталу	показує ефективність вкладення коштів у підприємство				+	+		+		

